
**Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон
оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ
барои солҳои 2019-2034**

**National Disaster Risk Reduction Strategy
of the Republic of Tajikistan for 2019-2034**

**Национальная стратегия Республики
Таджикистан по снижению риска стихийных
бедствий на 2019-2034 годы**

**Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон
оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ
барои солҳои 2019-2034**

Душанбе - 2023

ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ҚАРОР

аз 29 декабри соли 2018 № 602 ш.Душанбе

(дар таҳрири қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 декабри соли 2022, № 624)

Дар бораи Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон
оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ барои солҳои 2019-2034

Мутобиқи моддаи 18 Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва моддаи 9 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи аҳоли ва ҳудуд аз ҳолатҳои фавқулодаи дорои хусусияти табиӣ ва техногенӣ» Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор мекунад:

1. Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ барои солҳои 2019-2034 тасдиқ карда шавад (замима мегардад).
2. Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамроҳангсози амалисозии Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ барои солҳои 2019-2034 муайян карда шавад.

Раиси

Ҳукумати Ҷумҳурии

Тоҷикистон

Эмомалӣ Раҳмон

Бо қарори Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз «29» декабри соли 2018,
№602 тасдиқ шудааст

**Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба паст
кардани хавфи офатҳои табиӣ барои солҳои 2019-2034**

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Тоҷикистон яке аз кишварҳоиест, ки ба офатҳои табиӣ ва намудҳои дигари офатҳо гирифта мебошад. Офатҳои табиӣ ба маҳалҳои аҳолинишин таъсири манфӣ расонида, боиси фавти одамон, харобшавии инфрасохтор мешаванд ва барои рушди минбаъдаи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ кишвар монеа эҷод мекунанд. Дар робита ба ин, қабул ва амалсозии Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ барои солҳои 2019-2034 (минбаъд – Стратегия) барои Тоҷикистон иқдоми муҳими сиёсӣ мебошад.

2. Стратегия бо дар назар доштани Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, сабақҳои аз амалсозии Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба идоракунии хатари офатҳои табиӣ барои солҳои 2010-2015 (минбаъд – Стратегия барои солҳои 2010-2015) гирифташуда, ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда шудааст ва мутобиқи муносибати нави ҷомеаи ҷаҳонӣ ба масъалаҳои хавфи офатҳои табиӣ, аз ҷумла масъалаҳои тағйирёбии иқлим, ки дар Барномаи қолабии Сендай оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ барои солҳои 2015-2030 (минбаъд – Барномаи Сендай) ва Ҳадафҳои рушди устувор то соли 2030 баён шудаанд, таҳия гардидааст.

3. Дар Стратегия пешрафтҳои бадастовардаи кишварамон дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ барои давраи солҳои 1997 – 2018 мавриди таҳлил қарор гирифта, дар он ҷанбаҳои қавӣ ва

заифи раванди идораку нии хавф баррасӣ гардида, ба усулҳои омодагӣ ва эътино ба офатҳои табиӣ таъкид карда мешаванд, инчунин дар асоси мушкилоти ҷойдошта ҳадаф ва вазифаҳои стратегии нав оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ барои Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

2. ҲАДАФ ВА ВАЗИФАҲОИ СТРАТЕГИЯ

4. Ҳадафи Стратегия паст кардани хавфи ҷойдошта ва пешгирии хавфи нави офатҳои табиӣ бар асоси таҳкими иқтисодии миллӣ оид ба идоракунии хавфи офатҳои табиӣ мебошад. Барои амалисозии ҳадафи мазкур чор вазифаи асосӣ равона карда мешавад.

Вазифаи якум то соли 2030 кам кардани шумораи ҳалокшудагон, осебдидагон ва ҳаҷми зарар дар натиҷаи офатҳои табиӣ бавучудомада дар муқоиса бо давраи солҳои 2005-2015. Барои ҳалли вазифаи мазкур як қатор тадбирҳо амалӣ карда мешаванд, аз ҷумла:

- таҳлили пайвастаи омилҳо ва сабабҳои асосӣ, ки боиси талафоти ҷонӣ миёни аҳоли ва зарари иқтисодӣ дар натиҷаи офатҳои табиӣ мешаванд;
- гузаронидани арзёбии хавф бо таваҷҷуҳ на танҳо ба таҳдидҳо, балки инчунин ба муайян кардани осебпазирии аҳоли ба хавф, муайян кардани иқтисодор бо дар назар доштани омилҳои гендерӣ ва синнусолӣ, захираҳои ҷойдошта барои идоракунӣ ва паст кардани сатҳи осебпазирӣ, муайян кардани таҳдидҳо, омилҳои хавф, ноҳияҳо ва гурӯҳҳои аҳолии бештар осебпазир барои амалӣ намудани тадбирҳо оид ба паст кардани хавф;
- таъсиси маҳзани маълумот ва ворид намудани иттилооти ҷудошуда аз рӯи ҷинс, синну сол ва маъҷубият дар арзёбии сатҳи осебпазирӣ дар шароити хатар/хавф;
- барои ҳар як намуди таҳдид таҳия намудани маҷмӯи дахлдори тадбирҳо бо мақсади омодагӣ ва эътино ба офатҳои табиӣ.

Вазифаи дуюм – таъмини дастрасии ҳамаи ҷонибҳои манфиатдор ба иттилоот дар бораи хавфи офатҳои табиӣ. Вазифаи мазкур бо роҳҳои зерин иҷро карда мешавад:

- ташкил намудани махзанҳои маълумоти миллӣ ва маҳаллӣ оид ба мубодилаи иттилоот дар бораи офатҳои табиӣ, ки барои муттаҳид сохтани маълумот дар бораи офатҳои табиӣи солҳои гузашта, натиҷаҳои арзёбии хавф, маълумоти низомҳои огоҳсозӣ, маълумот дар бораи таъсири офатҳои табиӣ, амалиёт оид ба расонидани кумак ва барқарорсозӣ дар манбаи ягонаи ба шахсони мансабдори мақомоти давлатии дахлдор, аҳолии таҳти хавф ва осебдида ва ҳамаи дигарҷонибҳои манфиатдор;
- гузаронидани арзёбии ҳолати техникий бино ва иншоотҳои муассасаҳои таълимӣ чихати устуворӣ ба офатҳои табиӣ;
- дар амал ҷорӣ намудан ва истифодаи фаълонеи технологияҳои иттилоотӣю коммуникатсионӣ ва дигар роҳҳои ҳалли инноватсионӣ.

Вазифаи сеюм – ҳамгирозии тадбирҳо оид ба идоракунии хавфи офатҳои табиӣ дар раванди рушд. Вазифаи мазкур тавассути тадбирҳои зерин ҳал карда мешавад:

- афзоиши маблағгузорӣ, ки барои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ чихати иҷрои тадбирҳо оид ба паст кардани хавфи дорои дараҷаи хурд ва миёна ва ҷорабиниҳои пешгирикунанда бо риояи тавозуни миёни тадбирҳои дорои хусусияти сохторӣ ва ғайрисохторӣ ва бо дар назар доштани натиҷаҳои таҳлили самаранокии хароҷот ҷудо карда мешавад;
- фаълосозии муколамаи сохторҳои давлатӣ бо бахши хусусӣ, ҷомеаи шаҳрвандӣ, ҷамоаҳои маҳаллӣ чихати иштирок дар идоракунии хавфи офатҳои табиӣ, аз ҷумла таҳкими роҳбарии занон, шахсони дорои имкониятҳои маҳдуд ва ҷавонон барои таҳияи нақшаҳо оид ба барқарорсозӣ ва рушд пас аз офати табиӣ бо дар назар доштани манфиатҳо ва эҳтиёҷоти гурӯҳҳои мухталифи иҷтимоӣ;
- таҳкими нақши Платформаи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ (минбаъд – Платформаи миллӣ) дар соҳаи ҳамоҳангсозии тадбирҳо дар бораи паст кардани хавф, ки аз тарафи сохторҳои давлатӣ якҷо бо ҷомеаи байналмилалӣ, аз ҷумла бо гурӯҳи баҳодиҳии

зудамал ва ҳамоҳангсозӣ дар ҳолатҳои фавқулодда анҷом меёбад, беҳтар намудани механизмҳои ҷудо намудани маблағ барои даст кардани хавф ва ташкили расмиёти мониторинги беҳбудӣ дар соҳаи идоракунии хавф;

- таҳия, намоишдиҳӣ ва ҷорӣ намудани қарорҳои инноватсионии низомҳои ҳифзи табиат, аз ҷумла равишҳои экосистемавии идоракунӣ дар минтақаҳои деҳот, махсусан минтақаҳои кӯҳистон;
- гузаронидани арзёбии ҳолати физикии инфрасохтор, аз ҷумла биноҳо, иншооти муассисаҳои таълимӣ, тиббӣ ва муассисаҳои дигари иҷтимоӣ барои устувор будан ба офатҳои табиӣ ва дастрасӣ барои гурӯҳҳои бештар осебпазири аҳолии ба хавф;
- таҳкими иқтидор ва нақши воситаҳои ахбори омма дар ҳамаи марҳилаҳои идоракунии хавфи офатҳои табиӣ, аз ҷумла васеъ намудани фаъолияти ҳассос ба масъалаҳои гендерӣ оид ба баланд бардоштани сатҳи огоҳӣ ва дарки аҳолии дар бораи хавфи офатҳои табиӣ, аҳамияти иштироки аҳолии ҳангоми эҷоди низомҳои огоҳсозии қаблӣ, эътино, барқарорсозӣ ва рушд.

Вазифаи чорум – тақмили механизмҳои омодагӣ ва эътино ба офатҳои табиӣ. Вазифаи мазкур бо роҳҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- навсозии низоми мавҷудаи омодагӣ ва эътино дар ҳамаи сатҳҳо, ки ба таҳдиди офатҳои табиӣ дучор шудаанд, бар асоси соҳаҳои дақиқ муайяншудаи масъулият ва идоракунӣ, инчунин тақмили расмиёти банақшаگیرӣ ва ҳамоҳангсозии тадбирҳо оид ба расонидани кумак ва барқарорсозӣ барои баланд бардоштани шаффофияти роҳҳои ҳал бо дар назар доштани пешбурди баробарии гендерӣ ва рушди бахшҳои дигар;
- эҷоди низоми маҷмӯии огоҳсозӣ барои шахсони мансабдори давлатӣ, аҳолии осебпазир ба хавф ва дигар ҷонибҳои манфиатдор бо истифода аз технологияҳои муносиб ҳамроҳ бо раванди омӯзиши гирандагони маълумоти огоҳсозӣ;

- омода намудани нақшаҳо ва таҳияи тадбирҳо оид ба таъмини омодагӣ ба офатҳои табиӣ дар сатҳҳои маҳаллӣ ва минтақавӣ бо иштироки ҳамаи ҷонибҳои манфиатдор ва бо дар назар доштани эҳтиёҷоти махсуси занон ва кӯдакон, шахсони куҳансол, маъҷубон ва гурӯҳҳои дигари аҳолии ба хавф дучоршуда;
- навсозии расмиёти арзёбии зарар мутобиқи меъёрҳои байналмилалӣ;
- густариши имкониятҳои корҳои ҷустуҷӯӣю наҷотдиҳӣ тавассути беҳтар гардонии ҳамкориҳои раёсати ҳадамоти таъиноти махсус гардонидашудаи кофтуковӣ - наҷотдиҳӣ бо ташкилотҳои монанд ва баланд бардоштани иқтидори онҳо.

3. ВАЗЪИЯТ ДАР СОҲАИ ХАВФИ ОФАТҲОИ

ТАБИЙ: ТАҲДИДҲО ВА ИМКОНИЯТҲО

§1. Тамоюлҳои солҳои гузашта дар соҳаи офатҳои табиӣ.

5.Тибқи маълумоти Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд – Кумита) дар солҳои 1997-2018 дар Тоҷикистон тахминан 3460 офати табиӣ рух додааст, яъне баҳисоби миёна дар ҳар ду рӯз як офати табиӣ ба вучуд омадааст.

6. Намуди офати табиӣ нисбатан паҳншуда (ба ҳисоби миёна 70 ҳолат дар як сол) ва нисбатан ҳалокатовар (ба ҳисоби миёна 35 ҳалокшуда дар як сол) дар Тоҷикистон сел мебошад. Дар ҷойи дуоҷиб аз рӯи нишондодҳои мазкур тарма (ба ҳисоби миёна 27 ҳолат ва 6 ҳалокшуда дар як сол) мебошад. Дар бештари мавридҳо сел ва тармафарой дорои минтақаи бисёр маҳдуди таъсир мебошанд, аммо онҳо ҳангоми ба вучуд омадани шароитҳои муайяни обу ҳаво зуд-зуд рух медиҳанд ва ҳамзамон чанд қитъаро хароб мекунанд.

7.Тибқи харитаи ноҳиябандии заминчунбӣ дар ноҳияҳои мухталифи Тоҷикистон заминчунбиҳо бо қувваи аз 7 (бисёр саҳт) то 9 (харобиовар) дараҷа (бал) аз рӯи ҷадвали Медведев-Шпонхойер-Карник (МСК-64) имконпазир мебошанд. Дар тӯли давраи аз соли 1997 то соли 2018 ба ҳисоби миёна дар як сол 23 офат ва ду ҳалокшуда дар як сол ба қайд гирифта шудаанд, ки ба

заминчунбӣ дахл доранд. Таъсири заминчунбии эҳтимолии сахт дар яке аз нуқтаҳои аҳолинишини калони Тоҷикистон метавонад боиси шумораи зиёди ҳалокшудагон ва осебдидагон ва инчунин зарари калони иқтисодӣ шавад.

8. Тибқи гузоришҳои расмӣ зарари умумӣ дар натиҷаи офатҳои табиӣ дар солҳои 1997-2018 рухдода мутобиқи қурби миёнаи солона, вале бе дар назар доштани таваррум беш аз 589 млн доллари ИМА ташкил дод.

9. Ба ҳиссаи селҳо зарари аз ҳама калони молиявӣ рост меояд, ба ҳисоби миёна 15 млн доллари ИМА дар як солро ташкил медиҳад. Дуввумин манбаи нисбатан назарраси талафоти молиявӣ – хушксолиӣ мебошад (5,4 млн доллари ИМА), асосан ба сабаби хушксолиҳое, ки дар солҳои 2000-2001 рух додаанд. Дар ҷойи сеюм аз рӯи ҳаҷми зарари молиявӣ заминчунбӣ қарордорад (3,3 млн доллари ИМА).

10. Тибқи маълумоти омӯри барои давраи солҳои 1997 – 2018 шумораи умумии офатҳои табиӣ тамоюли камшавӣ доранд, ҳарчанд шумораи селҳо якчанд маротиба зиёд шудааст. Бо вучуди ин, маълумоти дастрас дар тӯли 22 сол тамоюлҳои нисбатан дарозмуддати зуҳури офатҳои табиӣро инъикос намекунад ва то ҳадди имкон таъсири офатҳои табиӣ камтар рухдиҳандаи миёнамуддатро кам мекунанд, махсусан заминчунбиҳо. Дар воқеъ, офатҳои табиӣ ҳаҷман калон дар Тоҷикистон дар ин давра рух надодаанд.

11. Ҳарчанд дар ифодаи мутлақ зарар мумкин аст кам ба назар расад, аммо таъсири воқеии иқтисодӣ ҳатто як сели хурд, ки хонаҳои истиқоматӣ ва иншооти инфрасохторро хароб кардааст, бисёр назаррас мебошад. Ба таври мисол, хароҷот барои барқарор намудани хонаҳои харобшуда метавонад беш аз 50 000 доллари ИМА бошад. Дар ҳоле ки қисмати бузургтари бори молиявӣ барои барқарорсозӣ бар дӯши оилаҳо мебошад ва ин боиси хавфи зиёд шудани қарз ва барқарорсозии оҳиста ва сусткунандаи суръати рушд мешавад.

§2. Маҳдудсозии таъсири офатҳои табиӣ

12. Тибқи маълумоти Кумита дар натиҷаи офатҳои табиӣ 10 шаҳру ноҳия (тибқи ҷадвали 1) бештар зарар дидаанд, ки дар онҳо шумораи офатҳои табиӣ (37 ҳолат) ва ҳалокшудагон (7 нафар) беш аз ҳаҷми миёнаи ҳамаи ноҳияҳо барои солҳои 2005 - 2015 мебошад. Дар натиҷаи офатҳои табиӣ ноҳияи Рашт аз ҳама зиёд зарар дидааст, ки он ҷо ба ҳисоби миёна ба ҳар офат ҳадди ақал як ҳалокшуда рост меояд, дар ҳоле, ки дар ноҳияи Ишкошим шумораи бештари офатҳои табиӣ ба қайд гирифта шудааст ва сатҳи ғавт беш аз сатҳи миёна мебошад.

Ҷадвали 1.

Шаҳру ноҳияҳои бештар зарардида - шумораи офатҳои табиӣ ва ҳалокшудагон		
Шаҳру ноҳияҳо	Офатҳои табиӣ	Ҳалокшудагон
Кӯлоб	39	18
Рӯдакӣ	48	13
Айнӣ	49	22
Нуробод	53	21
Лахш	63	43
Шаҳру ноҳияҳо	67	74
Кӯлоб	69	12
Рӯдакӣ	95	30
Айнӣ	128	15
Нуробод	145	10

3. Агар танҳо шумораи офатҳои табииро дар назар бигирем (яъне ноҳияҳое, ки он ҷо шумораи ҳалокшудагон камтар аз ҳисоби миёна аст), барои шаҳру ноҳияҳои зерин шумораи офатҳои табиӣ

рухдода дар солҳои 2005 - 2015 беш аз ҳаҷми миёнаи оморӣ мебошад:

- шаҳри Душанбе - 86 офат;
- шаҳри Исфара - 46 офат;
- ноҳияи Рӯшон - 117 офат;
- ноҳияи Дарвоз - 81 офат;
- ноҳияи Мурғоб - 50 офат.

14. Маълумоти ҷамъбасти дар бораи зуд-зуд рух додани офатҳои табиӣ ва шумораи ҳалокшудагон ба ду гурӯҳи осебпазири ҷуғрофӣ ишора мекунад:

- ҳавзаи дарёи Панҷ, аз ҷумла ноҳияҳои Роштқалъа, Шугнон ва Ишкошим;
- ҳавзаи дарёи Сурхоб, аз ҷумла ноҳияҳои Рашт, Нуробод, Лахш ва Тоҷикобод.

§3. Шароити иқлим ва обу ҳаво

15. Таҳдидҳое, ки ба шароитҳои иқлимӣ робита доранд, аз ҷумла селу тармафароӣ ба сабабҳои бештар назарраси офатҳои табиӣ дар солҳои 1997-2018 дахл доранд. Дар гузориши сеюми миллӣ оид ба тағйирёбии иқлим дар Тоҷикистон чунин нишон дода мешавад:

- эҳтимолияти баландшавии ҳарорати миёна дар солҳои наздик;
- зиёдшавии давраҳои обу ҳавои гарми ғайримуқаррарӣ;
- афзоиши сатҳи боришот ва дар фаслҳои сарди сол бештар боришот надар шакли барф, балки дар шакли борон меборад.

16. Интизор меравад, ки омезиши ҳарорати бештар гарм бо афзоиши миқдори боронҳо дар фаслҳои тирамоҳ ва баҳор ба афзоиши эҳтимолияти ба вучуд омадани селҳо оварда расонад, ки аксар вақт дар натиҷаи боридани борон дар ноҳияҳое, ки онҳо дар баҳор ҳоло барф об нашудааст ё тавассути боронҳои шадид дар фасли дигари сол ба вучуд меоянд.

17. Механизми таъсири тағйирёбии иқлим ва шароити ҷиддии обу ҳаво ба пайдоиши тармаҳо нисбатан мураккаб аст. Инҳо нақши

муҳимро на он қадар миқдори барфи борида, балки тағйирёбии шароити обу ҳаво бозӣ мекунад, ки метавонад ба ташаккулёбии тармафароӣ мусоидат намояд. Ҳарчанд ҳарорати миёна баланд гардад ҳам, фасли зимистон дар тӯли қисмати бештараш чун пешин сард - бо ҳарорати зери сифр дар аксар ноҳияҳои зери хатари тармафаро будаи кишвар хоҳад буд.

18. Хушксолиҳо бештар ба сабаби баланд шудани ҳарорат рух медиҳанд, ки боиси афзоиши талафоти об дар натиҷаи бухоршавӣ ва камшавии қабати барф мешаванд. Дар гузашта таъсири хушксолиҳо бинобар мавҷуд будани об барои обёрӣ коҳиш меёфт. Аммо дар оянда хушксолӣ вақт андар вақт ба зироатҳои лалмӣ, аз ҷумла зироатҳои асосии ғизоӣ ва манбаъҳои даромади аҳолии деҳот таъсир мерасонад.

19. Пешбинӣ мегардад, ки тағйироти пешгӯишавандаи иқлим ва шароити обу ҳаво ба бештар рух додани селҳо, ба таври ғайримуқаррарӣ хушксолӣ, ҳамчунин давраҳои обу ҳавои ба таври ғайриоддӣ гарм ва шароитҳои номусоиди обу ҳаво (мисол, жолаҳои шадид, ки метавонанд ҳосилро нобуд созанд) мешаванд. Барои муборизаи бомуваффақият бо чунин табаддули иқлим тақомули низоми огоҳсозии қаблӣ ва усулҳои мавҷудаи идоракунии хавф (мисол, нисбат ба селу хушксолиҳо) ва ҳамчунин таҳия намудани роҳҳои нави паст кардани сатҳи оқибатҳо ва мутобиқшавӣ ба онҳо, ба хусус дар робита бо давраҳои обу ҳавои ба таври ғайримуқаррарӣ гарм ва хушксолиҳо лозим мебошад.

20. Бо дар назар доштани таъсири гуногуни тағйироти иқлим ба минтақаҳои мухталифи кишвар, анҷом додани пешгӯӣ аз нуқтаи назари минтақаҳои мазкур дар пеш аст, ки натиҷаҳои он ҳангоми банақшагирии тадбирҳои мутобиқшавӣ ба тағйироти иқлим истифода хоҳанд шуд.

§4. Таҳдидҳои зухуркунанда

21. Сатҳи саноатикунонӣ дар Тоҷикистон нисбатан паст аст. Бо вучуди ин, таҳлили тамоюлоти ҷойдошта нишон медиҳад, ки миқёси саноатикунонӣ дар Тоҷикистон дар ҳар ҳол афзоиш меёбад. Ба таври мисол ин ба заводҳои семент, корхонаҳои саноати

хӯроқворӣ, фабрикаҳои хурд ва корхонаҳои истихроҷи маъдан дахл дорад.

22. Рушди истеҳсолоти саноатӣ боиси ба вуҷуд омадани соҳаҳои нави хавф мешавад, ки то ҳол барои Тоҷикистон мубрам набуданд. Афзоиши коркарди қабри замин ба зиёд шудани хавфу хатар оварда мерасонад, ки ба фурӯрезии қисмати боқимонда ва тоза кардани обҳои зеризаминӣ алоқаманд аст. Рушди соҳаҳои коркардшавандаи саноат зарурати нобудсозии безарари партовҳои хатарнок ва дар баъзе мавридҳо идоракунии равандҳои хатарноки технологиро ба вуҷуд меорад, ки тавсеа ва таҳассусикунонии воҳидҳои сохтории ҷустуҷӯ ва наҷотдиҳиро талаб мекунанд. Афзоиши ҳаҷми интиқоли маводи хатарнок тағйири қоидаҳои беҳатарӣ ва омодагии муносиби хадмоти барои бартаараф намудани садамаҳо масъулро тақозо мекунанд.

23. Боз як маҷмӯи таҳдидҳои зухуркунанда ба омилҳои мавҷудаи хавф алоқаманд аст. Онҳо аз майдонҳои ҷойдоштаи зери хок кардани партовҳои хатарнок (ба таври мисол, маконҳои нигоҳдории уран, қитъаи нигоҳдории партовҳои пеститсидҳо, партовгоҳҳои саноатӣ ва ғайра) мебошанд, ки онҳо дар гузашта усулҳои номуносиби нобудсозӣ ё нигоҳдории партовҳои хатарнок истифода шудаанд. Ҳарчанд бештари чунин ҷойҳо ба мақомоти давлатӣ маълум ҳастанд, ба ҳолати беҳатар овардани онҳо аз нигоҳи техникӣ душвор аст ва беҳад гарон мебошад ва дар бештари мавридҳо беш аз имкониятҳои дар сатҳи маҳаллӣ ё милли мавҷуда мебошанд.

24. Боз як маҷмӯи омилҳои хавфи ҷойдошта ба иваз кардани биноҳо ва дигар иншооти инфрасохтори сохтмони замони шӯравӣ дар робита бо сол ё ҳолати сохт (конструксия)-и онҳо дахл дорад. Чунин таҳдидҳои меросбурда ба андозаи вайроншавии фонди биноҳои садамавӣ ва бо дар назар доштани набудани усулҳои муносиби нобуд кардани партовҳои хатарнок дар сатҳи маҳаллӣ, махсусан дар минтақаҳои шаҳр, дар якҷоягӣ бо мавҷуд набудани арзёбии хавф ва идоракунии пешгирикунандаи хавф афзоиш хоҳанд ёфт.

25. Бояд тазаккур дод, ки маълумоти дақиқ дар бораи таъсири имконпазири чунин таҳдидҳо барои Тоҷикистон ҳанӯз вучуд надорад. Анҷоми арзёбиҳои муносиби хавф, банақшагирӣ ва таҳкими захираву имконот лозим аст то омилҳои мазкури хавф боиси офатҳои табиӣ нашаванд.

26. Азбаски баҳши хусусӣ ҳаракатдиҳандаи бузургтарини раванди саноатикунонӣ мебошад, ширкатҳои хусусӣ, бархилофи давраи феълӣ, бояд ба таври пурра дар арзёбӣ ва паст кардани сатҳи хавф бо дар назар доштани таҷрибаи кишварҳои ҳамсоя ҷалб карда шаванд.

4. ТАВСИФИ ВАЗЪИЯТ ДАР СОҶАИ ИДОРАКУНИИ ХАВФИ ОФАТҲОИ ТАБИӢ ДАР ТОҶИКИСТОН

§1. Фаъолияти Низоми ягонаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба пешгирӣ ва рафъи ҳолатҳои фавқулодда

27. Фаъолият оид ба пешгирии офатҳои табиӣ ва бартараф кардани оқибатҳои онҳо дар Тоҷикистон дар доираи Низоми ягонаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба пешгирӣ ва рафъи ҳолатҳои фавқулодда (минбаъд Низоми ягона) ва мақомоти ҳамоҳангсоз, ки комиссияҳо оид ба ҳолатҳои фавқулода дар сатҳи миллӣ, вилоятӣ, шаҳрӣ, ноҳиявӣ ва ҳамчунин дар сатҳҳои ҷамоатҳо ва ташкилотҳо мебошанд, анҷом меёбад. Ба ҳайати комиссияҳои мазкур, ки аз ҷониби шахси мансабдор дар сатҳи дахлдор роҳбарӣ карда мешавад, намояндагони ҳамаи мақомоти давлатии дахлдор дохил мешаванд. Раиси комиссия дар сатҳи миллӣ Раиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

28. Дар айни замон Низоми ягона татбиқ мешавад ва барои беҳбудии банақшагирӣ ва эътиногирӣ ба офатҳои табиӣ зарур мебошад, ки ҳар ташкилот нақшаи амал дошта бошад.

29. Дастгирии сохтори давлатии мазкур аз тарафи гурӯҳи баҳодихии Зудамал ва ҳамоҳангсозӣ дар ҳолатҳои фавқулода анҷом меёбад. Ҳамраисони гурӯҳи баҳодихии зудамал ва ҳамоҳангсозӣ дар ҳолатҳои фавқулода намояндаи кумита ва ҳамоҳангсози доимии Созмони Милали Муттаҳид дар Тоҷикистон мебошанд. Ба

доираи салоҳияти гурӯҳи баҳодихии зудамал ва ҳамоҳангсозӣ дар ҳолатҳои ғавқулода масъалаҳо оид ба расонидани кумак, барқарорсозӣ, таъмини омодагӣ ва паст кардани сатҳи хавф шомил мебошанд.

§2. Фаъолияти мақоми ҳамоҳангсози Низоми ягона

30. Кумита сохтори асосие мебошад, ки барои таъмини омодагӣ ва эътино ба офатҳои табиӣ ҷавобгӯ аст. Он ба комиссияҳо оид ба ҳолатҳои ғавқулода дар сатҳи миллӣ, вилоятӣ, шаҳрӣ ва ноҳиявӣ кумак расонида, ҳамоҳангсозии тадбирҳои аввалияи эътиноро таъмин менамояд. Кумита барои баргузор намудани корҳои ҷустуҷӯю наҷотдиҳӣ масъул аст ва дорои мутахассисони қодир ба иҷрои вазифа оид ба расонидани кумак ва барқарорсозӣ мебошад. Кумита дорои марказ барои тайёр намудани кормандони худ, сохтори махсус оид ба назорати кӯли Сарез ва ҳамчунин захираву имконоти зарурӣ барои мубориза бо таҳдидҳои радиатсионӣ, кимиёвӣ, биологӣ ва жола мебошад. Дар оянда ба Кумита лозим аст, ки дорои ваколати муайян дар мавриди иштироқи худ дар чорабиниҳои барқарорсозӣ ё паст кардани хавфи офатҳои табиӣ бошад.

31. Фаъолият оид ба пешгирӣ ва бартараф кардани оқибатҳои офатҳои табиӣ дар Тоҷикистон тавассути санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ танзим карда мешавад.

32. Раванди муайян кардани хусусияти кумаки давлатӣ ҷиҳати барқарорсозӣ дар салоҳияти Комиссияи давлатии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳолатҳои ғавқулода қарор мегирад. Уҳдадорҳои мазкур мумкин аст ба сохторҳои мухталифи давлатӣ ё комиссияҳои поёни дар сатҳи вилоятӣ ё ноҳиявӣ вогузор карда шаванд.

5. НАТИҶАҲО ВА САБАҚҲОИ АЗ АМАЛИСОЗИИ

СТРАТЕГИЯ БАРОИ СОЛҲОИ 2010-2015 ГИРИФТАШУДА

§1. Натиҷаҳои амалисозии Стратегия барои солҳои 2010-2015

33. Котиботи Платформаи миллӣ, ки аз тарафи Кумита роҳбарӣ карда мешавад, назорати амалисозии Стратегия барои солҳои 2010-2015-ро анҷом додааст.

34. Таҳлили аз ҷониби Кумита анҷомёфта нишон медиҳад, ки тадбирҳои дар нақшаҳои амал пешбинишуда оид ба панҷ қисми Стратегия барои солҳои 2010-2015 бо ҳаҷми зерин мавриди иҷро қарор гирифтаанд:

-қисми 1. Сохтори ташкилӣ ва ҳуқуқӣ – 80%;

-қисми 2. Арзёбии хавф - 41% ;

-қисми 3. Идоракунии хавф ва рушд - 40%;

-қисми 4. Таъмини омодагӣ ва эътино - 24%;

-қисми 5. Идоракунии донишҳо: таълим, оmodасозӣ ва баландбардоштани сатҳи огоҳии аҳоли - 38%.

§2. Сабакҳои аз амалисозии Стратегия барои солҳои 2010-2015 гирифташуда

35. Натиҷаи амалисозии Стратегия барои солҳои 2010-2015 паст кардани хавфи офатҳои табиӣ дар Тоҷикистон, ба тӯфайли иҷрои доираи васеи ташаббусҳо ва чорабиниҳо буд. Бо вучуди он, мушкилоти назаррас ҳангоми амалисозии он маблағгузориҳои нокифоя ва робитаи мутақобилаи заиф бо донорон буд.

6. МУНОСИБАТ ВА ХУСУСИЯТҲОИ СТРАТЕГИЯ

§1. Робитаи мутақобил бо стратегияҳои байналмилалӣ ва миллӣ

36. Стратегия ба афзалиятҳои Барномаи Сендай, Барномаи рӯзномаи ҷаҳонӣ дар соҳаи рушди устувор барои давраи то соли 2030 ва Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 асос ёфтааст.

37. Бо истифода аз санадҳои пешниҳодкардаи Барномаи Сендай, Стратегия маҷмӯи тадбирҳои дорои хусусияти ҳуқуқӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, таълимӣ, экологӣ, сиёсӣ ва ташкилиро, ки ба пешгирӣ ва паст кардани сатҳи гирифтӣ ба таҳдидҳо ва

осебпазириҳо нисбат ба офатҳо, баланд бардоштани сатҳи омодагӣ ба эътино ва барқарорсозӣ равона шудаанд, пешбинӣ менамояд.

38. Дар доираи Барномаи Сендай идоракунии устувори экосистемаҳо яке аз тадбирҳои афзалиятноки паст кардани хавфи офатҳои табиӣ эътироф шудааст. Аз ин рӯ, фаълосозии фаъолият ва беҳсозии ҳамоҳангкунии талошҳо дар соҳаи истифодаи оқилонаи муҳити атроф дар доираи мутобиқшавӣ ба тағйироти иқлим, инчунин таъмин намудани фаъолияти ҳаётии устувор воситаи асосии коҳиш додани офатҳои табиӣ мебошад.

39. Бо тақя бар дидгоҳи нави Барномаи Сендай ва принципҳои роҳбари кунандаи он, дар Стратегия муносибати нав ба нақши занон дар паст карда ни сатҳи хавфи офатҳои табиӣ, муҳимияти бартарарф намудани нобаробарии гендерӣ ҳамроҳ бо паст кардани хавфи офатҳои табиӣ, тағйирёбии иқлим ва рушди устувор муайян шудааст.

40. Дар равандҳои тағйирёбанда, дар баробари занон, чалби кӯдакон, ҷавонон, шахсони маъюб, пиронсолон, мардуми таҳҷой ва муҳоҷирон тавачҷуҳи вижа дода шудааст.

41. Идоракунии самараноки хавфи офатҳои табиӣ ҳамгирозии масъалаҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ дар раванди рушд ва ҳамкориҳои самараноки ҳамаи сохторҳоро дар амалисозии вазифаҳои 1, 2, 3, 5, 6, 9, 13, 15 ва 16-уми Ҳадафҳои рушди устувор тақозо менамояд.

42. Афзалиятҳо ва тадбирҳои Стратегия ҷиҳати паст кардани таъсири офатҳои табиӣ дар раванди рушди Тоҷикистон бо дар назар доштани афзалияту самтҳои асосии Стратегияи миллии рушди Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 муайян карда шудаанд.

43. Рушди устувор ҳамчун консепсияи асосии Стратегияи миллии рушди Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 қабул шудааст. Миёни самтҳои асосии иқдоми Стратегияи миллии рушди Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 дар соҳаи рушди низоми идоракунии хавфи офатҳои табиӣ тадбирҳои зерин муайян гаштанд:

- таҳкиму вусъати иқтидори миллии ниҳодӣ оид ба пешгирии офатҳои табиӣ, омодагӣ ба онҳо, кам кардани оқибатҳо;
- ҳамгиро намудани коҳишёбии хавфи офатҳои табиӣ ва иқлимӣ дар баҳши иқтисодии кишвар;
- таҳия ва татбиқи роҳу воситаҳои коҳиши осебпазирии иҷтимоӣ дар натиҷаи офатҳои табиӣ;
- ташаккул ва ҷорӣ кардани таъминоти муназзами иттилоотии ҳассос ба масъалаҳои гендерӣ ва омӯзиши аҳоли барои амалҳои пешгирӣ, ҳифз ва барқароркунӣ оид ба офатҳои табиӣ.

§2. Давраҳои асосии амалисозии Стратегия

44. Амалисозии Стратегия марҳила ба марҳила бо ҷудо намудани се давраи асосии зерин анҷом хоҳад ёфт:

- давраи 1 - солҳои 2019-2022;
- давраи 2 - солҳои 2023-2028;
- давраи 3 - солҳои 2029-2034.

45. Дар давраи 1 дар солҳои 2019-2022 масъалаҳои таҳлил ва ҷамъбасти маълумот, гузаронидани корҳои омодагӣ ва фаҳмондадиҳӣ дар самти паст кардани хавфи офатҳои табиӣ баррасӣ гардида, дар давраҳои минбаъда таваҷҷуҳи афзалиятдор ба навсозӣ ва таҳкими воситаҳои миллии паст кардани хавфи офатҳои табиӣ, ба монанди барномаҳои миллии паст кардани сатҳи офатҳои табиӣ бо дар назар доштани омилҳои махсуси дар Барномаи Сендай нишондода, махсусан дар сатҳи маҳаллӣ, анҷоми тафтиши усулҳои амалии идоракунии хавфи офатҳои табиӣ, таҳия ва ҷорӣ намудани методологияҳои аз нигоҳи илмӣ асоснок ва воситаҳо барои ҳисоб намудани маълумоти ҷудошуда дар мавриди талафот аз офатҳои табиӣ аз рӯи чинс, синну сол, маъҷубият, мубодилаи онҳо ва дигар иттилооти оморӣ, такмили амсиласозӣ, баҳодихӣ, харитасозӣ ва мониторинги хавфи офатҳои табиӣ ва низомҳои огоҳсозии қаблӣ, ки намудҳои мухталифи таҳдидҳоро фаро мегиранд, равона карда мешавад.

46. Барои дар давраҳои минбаъда бо мақсади марҳилавӣ таъмин намудани амалисозии афзалиятҳо ва вазифаи Стратегия

барномаҳои давлатии миёнамуҳлат оид ба ҳифзи аҳоли ва ҳудудҳо аз ҳолатҳои фавқулода дар солҳои 2023-2028 ва 2029-2034 таҳия гашта, барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешаванд.

47. Чунин муносибат имкон медиҳад, ки чорабиниҳои нисбатан воқеӣ ва самаранок муайян карда шуда, ҳамчунин захираҳои маблағгузори ҷиҳати дастгирии чорабиниҳои мазкур сафарбар карда шаванд, ки дар нақшаҳои давраҳои дуҷум ва сеҷум пешбинӣ шудаанд. Тарҳи мазкур барои ислоҳ кардани чорабиниҳои ба нақша гирифташуда, нишондиҳандаҳои ҳадаф ва маблағгузори бо дар назар доштани пешрафти бадастомада ва тағйироти афзалиятҳо ё маблағгузори дастрас имконият медиҳад.

48. Ба таъмини амалисозии зербарномаҳои тағйирёбандаи шашсола раванди доимии мониторинг ва баҳодиҳӣ таҳти роҳбарии Платформаи милли мусоидат хоҳад кард, ки барои мувофиқати афзалиятҳои барномаҳои шашсола ба вазифаи дарозмуҳлати дар Стратегия пешбинишуда масъул мебошад. Мувофиқати маълумоти барномаҳои шашсола, ҳамчунин Стратегия дар шашҷӯбаи муколамаи сатҳи баланд байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва донорҳо оид ба масъалаҳои маблағгузори ва расонидани кумак дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ мавриди баррасӣ қарор мегирад.

49. Нақши ёридиҳандаи расонидани фаъолияти башардӯстона ба мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро Ҷамъияти Ҷилоли Аҳмари Тоҷикистон анҷом медиҳад, ки дар асоси Нақшаи миллии эҳтиётӣ оид ба эътино ба ҳолатҳои фавқулодда ба муҳлати солҳои 2019-2023 ва нақшаҳои эҳтиётӣ эътино дар сатҳи вилоятӣ ва минтақавӣ амал менамояд.

§3. Хавфи амалисозии Стратегия

50. Раванди амалисозӣ ва расидан ба натиҷаҳои ниҳонии Стратегия бо сабабҳои ба миён омадани хавфи зерин мумкин аст душвор гардад:

- ҳаҷми нокофии маблағгузорӣ барои амалисозии вазифа ва тадбирҳои банақша гирифташаванда оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ;
- суръатҳои сусти таҳия ва амалисозии стратегияҳо ва санадҳои соҳавӣ, ки ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ва баланд бардоштани сатҳи иқтидор чихати нишон додани муқовимат равона карда шудаанд;
- гуфтушуниди заиф ва мавҷуд набудани амсилаҳои муассири робитаи мутақобили давлат, баҳши хусусӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ.

7. АФЗАЛИЯТҲО ВА НАТИҶАҲОИ СТРАТЕГИЯ

§1. Афзалиятҳои асосии Стратегия

51. Афзалиятҳои асосии Стратегия ба ҳалли масъалаҳои зерин равона гардидаанд:

- беҳтарсозии фаҳмиши хавфи офатҳои табиӣ;
- такмил додани заминаи ташкилию ҳуқуқии низоми идоракунии хавфи офатҳои табиӣ;
- сармоягузорӣ дар тадбирҳо оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ бо мақсади таҳкими иқтидори муқовимат бо онҳо;
- баланд бардоштани сатҳи омодагӣ ба офатҳои табиӣ чихати таъмини эътиноии муассир ва дар амал ҷорӣ кардани «беҳтар аз пештар иҷро кардани кор» дар фаъолият оид ба барқарорсозӣ, таҷдид ва азнавсозӣ.

52. Умуман, дар Тоҷикистон маҷмӯи меъёру муқаррароти заминагузор (ба таври мисол, меъёрҳои банақшагирии истифодаи замин, меъёру қоидаҳои сохтмонӣ ва ғайра) вуҷуд доранд, ки барои идоракунӣ оид ба таъмини паст кардани хавфи офатҳои табиӣ имконият медиҳанд. Ҳамзамон, раванди идоракунии хавф бо як қатор мушкилиҳо алоқаманд аст. Мушкилии аввал дар он аст, ки норасоии иқтидори идоракунӣ дар давраи ҷанги шаҳрвандӣ боиси сохтмонҳои ғайринақшавӣ ва танзимнашаванда шуда, меросеро аз фонди манзилӣ ва дигар иншоотҳои инфрасохтор ба вуҷуд овардаанд, ки дар қитъаҳои хатарнок ҷойгир шудаанд.

Дар баъзе аз мавридҳо азхудкунии минтақаҳои мазкури хатарнок бо дар назар доштани суръатҳои рушд дар гузашта идома дорад.

Мушкилии дуҷум набудани санадҳои мебошад, ки ба қабули қарорҳои самараноки идоракунии мусоидат мекунад. Мисол, имрӯз барои ҳалли масъала дар мавриди он ки оё мумкин аст заминҳои нав барои сохтмони бинои истиқоматӣ ҷудо карда шаванд, баргузор намудани арзбӣи соҳаи маҳдуди таҳдидҳо ҳамроҳ бо арзбӣи меъёрии хавф таҷриба карда мешавад. Бештари мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ ба маълумоти муосир дар бораи тавсифоти замин, ҳисоби басомади зуҳури таҳдидҳо, харитаҳои таҳдидҳои обхезӣ ва маълумот дар бораи истифодабарии замин дастрасӣ надоранд.

53. Ҳамаи ин барои мақомоти ҳокимият вазифаи идоракунии самаранок ва фаҳмонда додани омилҳои ҷойдоштаи хавфро ба истифодабарандагони имконпазири замин душвор месозанд. Яке аз мушкилоти муҳим идоракунии оқилонаи низомҳои экологӣ мебошад. Мисол, оқилона истифода набурдани кишоварзӣ дар нишебиҳо, буридани ҷангал ярҷоро ба амал меоварад.

54. Барои дастгирии иловагии тадбирҳо оид ба идоракунии хавф дар сатҳи маҳаллӣ ба мақомоти сатҳи миллӣ лозим аст, ки ҳамоҳангсозии қорҷоро дар бораи паст кардани хавф, пешниҳод намудани кумак барои рушд ва дастгирии бучетро миёни ҳамаи сохторҳои давлатӣ (мисол, ба таври уфуқӣ байни вазоратҳо ва ба таври амудӣ то сатҳи ноҳияҳо) ҷиҳати беҳбуди иқтисодии идоракунии хавф дар сатҳи маҳаллӣ таъмин намоянд. Мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ бояд дар бораи нақшаҳо ва хусусиятҳои сохтмони роҳҳои нав огоҳӣ дошта бошанд, то ки тавонанд бо хавфи марбут ба обхезиҳо ва дигар таҳдидҳо, ки аз онҳо мумкин аст роҳҳои нав ё барқароршуда зарар бинанд, муқовимат нишон диҳанд.

55. Яке аз мушкилот оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ба ҳисобгирии заифи омилҳои гендерӣ ва ноҳада гирифтани он мебошад, ки офатҳои табиӣ ба мардон ва занон таъсири гуногун мерасонанд ва ҳамин тавр занон ва мардон дорои талабот ва осебпазирии алоҳидаи махсус мебошанд. Дар баробари ин, занон на

танҳо гурӯҳи осебпазир ҳастанд, балки ҳамчунин захираи арзишманд оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ мебошанд.

56. Муносибати гендерӣ бояд дар ҳамаи марҳилаҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ бо дар назар доштани ду самти ҳатмӣ дар амал ҷорӣ карда шавад:

- ба ҳисоб гирифтани эҳтиёҷоти талаботи мардон ва занон ё дигар гурӯҳҳои иҷтимоии бештар осебпазир ба хавф, аз ҷумла шахсони маъҷуб, пиронсолон ва ғайра дар робита бо намудҳои мухталифи осебпазирӣ ва имкониятҳои воқеӣ;
- ҷалби занон ва дигар гурӯҳҳои иҷтимоӣ ба раванди иштирок ва қабули қарорҳо аз рӯи ҳамаи самтҳои асосӣ.

57. Платформаи миллӣ сохтори асосие мебошад, ки бо ҳалли ҳамаин масъалаҳо тавассути беҳдошти ҳамоҳангсозӣ миёни сохторҳои давлатӣ, таҳия ва амалисозии Стратегия, ки бо Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 мувофиқа шудааст, ки ба ҷудонамудани маблағҳо барои паст кардани хавф дар асоси арзёбии хавф ва имкониятҳои ба даст овардани маблағгузорию беруна равона карда шудааст. Чунин мувофиқати робитаи мутақобили сиёсии густурда ва кумаки амалӣ ба ноҳияҳо ҷиҳати беҳбудии иқтисодии идоракунии хавф бояд иштироки бахши хусусиро дар бар гирад, ки беҳбудии идоракунии хавф дар сатҳи маҳаллӣ танҳо бо ғоиди ӯ мебошад.

§2. Самти амалҳо

58. Бо мақсади ноил гардидан ба афзалиятҳо татбиқи амалҳо дар самтҳои зерин роҳандозӣ карда мешавад:

- эҷоди механизми миллӣ барои ҷамъоварӣ, таҳлил ва интишори иттилоот оид ба талафот дар натиҷаи офатҳои табиӣ бо таснифоти ҷинсӣ, синну солӣ ва маъҷубӣ;
- таҳия намудани заминаи меъёрии ҳуқуқӣ бо мақсади тақвият додани тадбирҳо оид ба паст кардани хавфҳо ва омилҳо дар бораи баҳисобгириии хавфҳо дар ташаббусҳо, ки бо рушд, аз ҷумла дар бахши инфрасохторалоқамандӣ дорад;
- ба таври доимӣ баргузор намудани арзёбии хавфи офатҳои табиӣ, аз ҷумла муайян кардани осебпазирӣ ва иқтисодии аҳоли

- бо дар назар доштани омили гендерӣ ва синнусолӣ, маъюбият, тавсифоти таҳдидҳо ва пайомадҳои имконпазири онҳо (самтгузори хавф) ва захираҳои мавҷуда барои идоракунии;
- ташаккул ва дар амал қорӣ намудани таъмини муназзами иттилоотии ҳассос ба масъалаҳои гендерӣ ва омӯзиши аҳоли дар бораи амалҳои пешгирӣ, ҳифз ва барқароркунии оид ба офатҳои табиӣ;
  - рушди низоми амалисозии масъалаҳои тағйироти иқлим, пешгирии офатҳои табиӣ дар санадҳои барномавии минтақаҳо, тақвияти иқтидори маҳаллии идоракунии хавфи офатҳои табиӣ;
  - ҳавасмандкунии ва ташаккули муколама ва ташаббусҳои шарикии давлатӣ ва хусусӣ, ки ба иштироки фаъолонаи бахши хусусӣ дар ҳалли масъалаҳои рушд бо дар назар доштани хавфҳо равона шудаанд;
  - рушди шаклҳои мухталифи шарикии иҷтимоии давлат бо созмонҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ чӣхати баланд бардоштани иқтидори аҳоли ва амалисозии нақшаҳои амали қабулшуда;
  - баланд бардоштани сатҳи иқтидори мақомоти ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ, ташкилотҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, ҷомеаҳо ва ихтиёриён дар соҳаи мониторинги таҳдидҳо, хавфҳо ва осебпазирии иҷтимоӣ;
  - анҷоми корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ оид ба масъалаҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ бо ҷалби имкониятҳои институтҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ва созмонҳои байналмилалӣ;
  - истифодаи механизмҳои амалкунанда ва таҳияи механизмҳои нави молиявӣ оид ба таъмини амнияти аҳоли, нуқтаҳои аҳолинишин ва заминҳои кишоварзӣ, барқарорсозӣ ва истифодабарии иншоотҳои соҳилмустаҳкамкунӣ.

§3. Натиҷаҳои пешбинишаванда

59. Натиҷаҳои пешбинишаванда аз амалисозии Стратегия:

- маҳзани маълумот оид ба талафот дар натиҷаи офатҳои табиӣ бо таснифоти ҷинсӣ, синнусолӣ ва маъюбӣ ташаккул ёфта, ба таври доимӣ таҳдид карда мешавад;

- санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ чихати тақвият додани тадбирҳои паст кардани хавф ва омилҳо дар мавриди баҳисобгирии хавф барои муассисаҳо ва ташкилотҳои давлатӣ ва баҳши хусусӣ таҳия карда мешаванд;
- дар маҳалҳо ба таври доимӣ арзёбии хавфи офатҳои табиӣ, осебпазирӣ, иқтидор, осебпазирӣ дар баробари хавф, хусусиятҳои таҳдидҳо ва оқибатҳои эҳтимолии онҳо (самтгузори хавф) анҷом дода мешавад;
- таъмини иттилоотии ҳассос оид ба масъалаҳои гендерӣ ва омӯзиши аҳоли дар бораи иқдоми пешгирикунанда, муҳофизаткунанда ва барқароркунанда оид ба офатҳои табиӣ ташкил карда мешаванд;
- муколама ва ҳамкориҳои мақомоти давлатӣ, баҳши хусусӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ роҳандозӣ ва рушд мекунад;
- заминаи илмӣ барои анҷоми таҳқиқот дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ бунёд мешавад.

8. ТАКМИЛИ ЗАМИНАИ ТАШКИЛИИ ҲУҚУҚИИ НИЗОМИ ИДОРАКУНИИ ХАВФИ ОФАТҲОИ ТАБИЙ

§1. Масъалаҳои асосӣ

60. Асосҳои ташкилию ҳуқуқии фаъолият дар сатҳи миллӣ ва маҳаллӣ барои идоракунии самаранок ва амалӣ оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ аҳамияти бузург дорад. Бо вучуди ин, айни замон тибқи санадҳои меъерӣ ягон сохтори давлатӣ барои роҳбарии фаъолиятҳо дар бораи арзёбӣ ва паст кардани хавфи офатҳои табиӣ бевосита ҷавобгӯ нестанд.

61. Сарфи назар аз он, ки Платформаи миллӣ ҳамчун ниҳоди машваратӣ барои ҳамроҳангсозии фаъолияти ташкилотҳои ҷалбшуда, ки бо масъалаҳои идоракунии хавфи офатҳои табиӣ дар Тоҷикистон машғуланд, ташкил ва фаъолият мекунад, масъалаҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ дар сиёсати соҳавӣ бисёр заиф қорӣ карда мешаванд, стратегияҳои муносиби соҳавӣ оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ таҳия карда нашудаанд.

§2. Самти амалҳо

62. Амалҳо дар самтҳои зерин татбиқ мегарданд:

- такмили заминаи ҳуқуқӣ оид ба роҳу воситаҳои ниҳодӣ дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ, аз ҷумла масъалаҳои баргузор намудани арзёбии хавфи офатҳои табиӣ;
- тақвияти нақши Платформаи миллӣ дар соҳаи ҳамоҳангсозии тадбирҳои коҳиш додани хавфи офатҳои табиӣ, ки аз ҷониби сохторҳои давлатӣ якҷоя бо ҷомеаи байналмилалӣ амалӣ мешаванд;
- ташаккули муҳити мусоид ва таҳияи механизмҳои меъёрии ҳуқуқӣ ҷиҳати ҳавасмандии сохторҳои тижоратӣ барои ҷалб шудан ба чорабинӣ оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ;
- такмили васоити ҳамоҳангсозии фаъолияти сохторҳои давлатие, ки дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ва пешбурди баробарии гендериву дигар намуди баробарӣ кор мекунанд;
- сармоягузориҳо дар баланд кардани сатҳи иқтисодии сохторҳои табиӣ, ки дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ва рушд ҷалб шудаанд;
- баланд бардоштани нақши мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва ҷомеаҳо дар низоми идоракунии хавфи офатҳои табиӣ ва ҳамгиро кардани масъалаҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ба барномаҳои рушди шаҳрҳо ва ноҳияҳо;
- ҳамгирозии мақсаду вазифаҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ бо дар назар доштани омили гендерӣ ва эҳтиёҷот, имкониятҳои аҳолии бештар осебпазир ба хавф бо стратегияҳои соҳавӣ, барномаву нақшаҳои стратегӣ барои рушди минтақаҳо ва ноҳияҳо;
- тавсеаи иштироқи занон, маъюбон ва дигар гурӯҳи аҳолии бештар осебпазир ба хавф дар ҳамаи сатҳи қабули қарор дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ;
- ҳамгирозии барномаҳои омӯзишии гуногун оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ дар низоми таҳсилоти умумӣ ва касбӣ ва ҳамчунин низоми такмили ихтисос бо дар назар доштани масъалаҳои гендерӣ;

- таҳкими иқтидор ва нақши воситаҳои ахбори омма дар ҳамаи марҳилаҳои идоракунии хавфҳои офатҳои табиӣ, аз ҷумла вусъати фаъолияти аз нигоҳи гендерӣ ҳассос.

§3. Натиҷаҳои ниҳой

63. Натиҷаҳои ниҳой аз амалисозии Стратегия:

- санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба рушди механизмҳои ниҳодӣ дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ, аз ҷумла баргузор намудани арзёбии хавфи офатҳои табиӣ таҳия ва қабул шудаанд;
- механизмҳои нави ниҳодкунонии идоракунии хавфи офатҳои табиӣ амал мекунанд;
- тадбирҳои ҳавасмандкунии сохторҳои тичоратӣ дар чорабиниҳои низоми паст кардани хавфи офатҳои табиӣ таҳия шуда, амал мекунанд;
- дар стратегияҳои соҳавӣ, барномаҳо ва нақшаҳо оид ба рушди минтақаҳо ва ноҳияҳо масъалаҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ бо дар назар доштани омили гендерӣ ҳамгиро шудаанд;
- дар низоми таҳсилоти сатҳи курсҳои махсус оид ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ бо дар назар доштани масъалаҳои гендерӣ чорӣ карда шудаанд;
- ҳиссаи занон дар мақомоти ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ дар сатҳи қабули қарорҳо дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ду маротиба афзоиш ёфтааст.

9. САРМОЯГУЗОРӢ БАРОИ ТАДБИРӢОИ

ПАСТ КАРДАНИ ХАВФИ ОФАТӢОИ ТАБИӢ БО

МАҚСАДИ ТАҲКИМИ ИҚТИДОРИ МУҚОВИМАТ БО ОНӢО

§1. Масъалаҳои асосӣ

64. Сарфи назар аз пешрафти ошкоро дар эътино ба руҳ додани офатҳои табиӣ дар вақтҳои охир як қатор соҳаҳо вучуд доранд, ки онҳо андешидани тадбирҳо барои паст кардани сатҳи зарар аз офатҳои табиӣ ва беҳбуди раванди барқарорсозӣ зарур аст.

65. Дар Тоҷикистон низоми ба таври возеҳ сохторбандишудаи омодагӣ вучуд дорад, ки ба нақшаҳо ва баргузор намудани омӯзишҳо асос ёфтааст. Вале арзёбии он гузаронида намешавад, ки то чи андоза амалисозии нақшаҳои мазкур ба сушт ва аз байн бурдани ин омилҳои хавфи офатҳои табиӣ мусоидат менамоянд ва оё онҳо шароитҳои воқеии офатҳои табииро инъикос мекунанд. Дар доираи татбиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2014, №833 «Дар бораи сохтор ва тартиби фаъолияти Низоми ягонаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба пешгирӣ ва рафъи ҳолатҳои фавқулодда» анҷоми таҳлили интиқодии тартиботи таҳия ва санҷиши нақшаҳои мазкур лозим аст. Раванди мазкур бояд сатҳи ҷомеаҳоеро фарогирад, ки он ҷо эътинои аввалия анҷом меёбад ва натиҷаҳои он бояд дар лоиҳаҳо оид ба беҳтарсозии омодагӣ дар сатҳи маҳаллӣ дар назар гирифта шаванд.

66. Низоми мавҷудаи огоҳсозӣ дар Тоҷикистон дар муқоиса бо таҷрибаи пешқадами байналмилалӣ аз нуқтаи назари технологӣ дар соҳаи ирсол ва қабули иттилоот комил нест. Паёмҳо дар бораи ҳолатҳои фавқулодда ва офатҳои табиӣ эҳтимолӣ бояд бештар саривақтӣ, дақиқ ва барои истифодабарандагони мавриди ҳадаф фаҳмо бошанд. Ҳамзамон, таҳлили маълумоти воридшаванда бояд ба арзёбии хавф алоқаманд бошад ва ба миқдори кофии манбаъҳои маълумот (масалан, истгоҳҳои обу ҳаво ва маълумоти мониторинги пирияхҳо) асос ёбад, то огоҳсозиҳо ба он ноҳияҳо ва сокиноне равона шаванд, ки ба он ниёз доранд. Ғайр аз ин, сатҳи огоҳсозии ҷомеаро баланд бардоштан зарур аст, то аҳоли паёмҳои ирсолшавандаро дарк намояд ва дар асоси онҳо дуруст амал кунад.

67. Огоҳсозиҳо набояд танҳо бо паёмҳо дар бораи офатҳои табиӣ маҳдуд шаванд, балки бояд ҷанбаҳои дигареро низ дар бар гиранд, ки ба зиндагӣ ва некуаҳволии аҳолии Тоҷикистон таъсир мегузоранд. Чунин густариши доираи огоҳсозиҳо, махсусан, агар раванди ирсолӣ онҳо ғайримутамарказ бошад, ба аҳолии осебпазир дар баробари хавф имконият медиҳад, ки тадбирҳои пешгирикунанда андешанд, то омилҳои муносиби хавфро коҳиш дода, аз таъсири офатҳои табиӣ эҳтимолӣ канораҷӯӣ намоянд ё таъсири офатҳои табиӣ эҳтимолиро ба таври назаррас кам кунанд.

68. Ин раванд бояд корро дар соҳаҳои наздику алоқаманд, масалан дар доираи Барномаи озмоишӣ оид ба баланд бардоштани устуворӣ ба тағйирёбии иқлим, ки ба беҳтарсозии пешгӯии обу ҳаво равона шудааст, ба инобат гирад, вале барои ҳалли ин масъалаҳо платформаи умумӣ чихати огоҳсозӣ дар кишварро таҳия намуд, ки ба кори он муассисаҳои гуногун ҷалб хоҳанд шуд ва ҳалли масъалаи маблағгузори устувори фаъолияти чунин платформа зарур аст.

§2. Самти амалҳо

69. Амалҳо дар самтҳои зерин татбиқ карда мешаванд:

- зиёд гардонидани сармоягузориҳо аз маблағҳои буҷетӣ барои татбиқи стратегияву барномаҳо дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ;
- такмили заминаи меъёрии ҳуқуқӣ барои тезонидан ва баррасии ҳамҷонибаи хавф дар сармоягузориҳои сохторӣ ва ғайрисохторӣ;
- таъсиси механизмҳои миллии интиқоли хавфи офатҳои табиӣ ва суғуртаи онҳо;
- фаъолсозии кор оид ба рушди шарикӣ миёни бахши хусусӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва дигар ҷонибҳои манфиатдор бо мақсади баланд бардоштани иқтидори муқовимат ба хавфи офатҳои табиӣ;
- истифодаи роҳу воситаҳои гуногуни маблағгузориҳои, ки ба ташаккули ҷомеаҳои ба офатҳои табиӣ устувор равона шудаанд;
- ниҳодикунони низоми идоракунии хавфи офатҳои табиӣ дар сатҳи ҷомеа бо ҷалби фаъоли занон, ҷавонон, маъҷубон ва гурӯҳҳои дигар;
- такмили низоми огоҳ сози дар асоси истифодаи технологияҳои иттилоотии коммуникатсионӣ ва масъалаҳои мутобиқшавӣ ба тағйироти иқлим ва дигар ҷанбаҳои ҳаётан муҳим;
- татбиқи чорабиниҳо оид ба роҳҳои пешгирии хавфи офатҳои табиӣ марбут ба об, яъне пешбинӣ намудани сохтмони обанбор ва иншоотҳои пешгирикунандаи хавфи сел;

- мусоидат ба таҳсилоти ғайрирасмӣ оид ба масъалаҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ва тағйироти иқлим бо мақсади таъмини беҳатарии маҷмӯии мактабҳо;
- баланд бардоштани иқтидори муқовимати низоми тандурустӣ, аз ҷумла тавассути ҳамгирозии тадбирҳои идоракунии хавфҳои офатҳои табиӣ ба низоми муассисаҳои тиббӣ.

§3. Натиҷаҳои пешбинишаванда

70. Натиҷаҳои пешбинишаванда аз амалисозии Стратегия:

- маблағгузори стратегияҳо ва барномаҳои қабулшуда дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ дар сатҳи миллӣ ва маҳаллӣ аз маблағҳои бучетии таъйиноташон мақсаднок меафзояд;
- дар сатҳи миллӣ механизмҳои гуногуни маблағгузорӣ оид ба ташаккули ҷомаҳои ба офатҳои табиӣ устувор аз ҳисоби ҷалби маблағҳои бонкӣ, фондҳои хусусӣ ва дигар ҷонибҳои манфиатдор истифода мешаванд;
- низоми огоҳсозӣ бо истифода аз технологияҳои муосири коммуникатсионӣ дар якҷоягӣ бо таълими амалҳои дуруст ба гирандагон навсозӣ мешавад;
- низоми ҳавасмандсозии рушди таҳсилоти дастрас ва фарогири ғайрирасмӣ оид ба масъалаҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ барои гурӯҳҳои гуногуни аҳоли, аз ҷумла занон, кӯдакон, куҳансолон, маъҷубон ва ғайра таҳия шудааст ва амал менамояд;
- ҷалби занон ва гурӯҳҳои гуногуни осебпазир ба сохторҳои ниҳодии муқовимат бо офатҳои табиӣ дар сатҳи ҷома ва сатҳи миллӣ таъмин мешавад.

10. БАЛАНД БАРДОШТАНИ САТҲИ ОМОДАГӢ БА ОФАТҲОИ ТАБИӢ БАРОИ ТАЪМИНИ ЭЪТИНО И САМАРАНОК ВА ДАР ФАЪОЛИЯТ ҶОРӢ КАРДАНИ РАВИШИ «БЕҲТАР АЗ ПЕШТАР ИҶРО КАРДАНИ КОР» ҲАНГОМИ БАРҚАРОРСОЗӢ, ТАРМИМУ ТАҶДИД

§1. Масъалаҳои асосӣ

71. Ҳамгирозии тадбирҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ба раванди рушд яке аз вазифаи Стратегияи солҳои 2010-2015 буд, дар оянда низ татбиқи ду роҳи муносибати зерин метавонад ба натиҷаҳои возеҳан мусбат оварда расонад:

- яқум, мақомоти давлатӣ ва донорҳо расмиёти ҳамоҳангшудае доштабошанд, ки шомил гаштани тадбирҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ба барномаҳои рушд таъмин намоянд. Мисол, таъсис додани низоми интиҳоби лоиҳаҳо бар асоси нишондиҳандаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ;
- дуввум, миёни мақомоти давлатӣ ва донорҳо дар самти кумак бароимақсадҳои рушд тавассути паст кардани хавфи офатҳои табиӣ муколамаи васеъ ва доимӣ бояд сурат гирад. Мисол, анҷом додани машваратҳои сатҳи баланд оид ба масъалаҳои муайянсозии самтҳои умумии кумаки берунӣ, ки ба таври беҳтарин аз нуқтаи назари сиёсати рушд ба паст кардани хавфи офатҳои табиӣ имконият фароҳам меоранд.

§2. Арзёбии хисороти банақшаگیرӣ ва ҳамоҳангсозии кумакрасониҳо ва барқарорсозӣ

72. Расмиёти арзёбии хисороти мақомоти давлатӣ истифодашаванда барои ба даст овардани тамоми силсилаи маълумот, ки бо методикаи арзёбии хисороти талафоти қабулшудаи байналмилалӣ муносиб бошанд, имконият намедихад. Ғайр аз ин, чунин расмиёт ба имкониятҳои муосири технологӣ ҷавобгӯ нестанд.

73. Бо мақсади бартараф намудани мушкилоти мавҷуда, такмил додани тартибу расмиёти амалкунандаи арзёбии хисороти, ки мақомоти давлатӣ истифода мебарад зарур аст, ки бо таҷрибаи пешқадами байналмилалӣ мутобиқ намояд.

74. Дар соҳаи банақшаگیرӣ ва ҳамоҳангсозии тадбирҳои кумакрасонӣ ва барқарорсозӣ як қатор мушкилот мушоҳида мешавад. Ҳангоми эътиноگیرӣ ба офатҳои табиӣ вақтҳои охир дар мавриди он ки кадом сохтори давлатӣ оид ба идоракунии умумии фаъолияти кумакрасонӣ ва барқарорсозӣ ҷавобгаранд, кадом сохтор барои иҷрои чорабиниҳо ҳангоми гузариш аз расонидани кумаки

таъҷилӣ ба барқарорсозӣ ё ба татбиқи барномаҳои барқарорсозии устувор, ки тадбирҳои паст кардани хавфро дар бар мегиранд, масъулияти умумӣ доранд, номуайяни ба вучуд омадааст.

75. Барои ҳалли ин масъалаҳо дар сатҳи сиёсӣ бознигарӣ кардани расмиёти банақшаگیرӣ ва Ҳамоҳангсозии тадбирҳои расонидани кумак ва барқа рорсозӣ дар маҷмӯъ бо татбиқи минбаъдаи нақшаи фаъолият бо дар назар доштани натиҷаҳои чунин бознигарии расмиёт зарур аст. Дар рафти чунин фаъолият тавачҷуҳи асосӣ бояд ба муайян намудани вазифаҳои муносиби мақомоти давлатӣ, аҳолии зарардидаву ҷонибҳои сеюм ва ҷомеаи байналми лалӣ дар доираи эътиноғирӣ ба офатҳои табиӣ дар Тоҷикистон зоҳир шавад.

76. Дар ҷараёни таҳия ва татбиқи тадбирҳои расонидани кумак ва барқарорсозӣ истифодабарии иқтисодии замон, пайғирӣ намудани фарқияти миёни мардон ва замон, муайян кардани манфиатҳо ва эҳтиёҷоти мушаххаси ҳар ду гурӯҳи гендерӣ, маъҷубон, пиронсолон ва ғайра хеле муҳим аст. Чункиҳамон як қарор ба хоғири имкониятҳои гуноғуни онҳо, нақшҳои гуноғуни гендерӣ, сатҳи гуноғуни огоҳӣ ва ғайра метавонад ба замон ё мардон ба таври гуноғун таъсир гузорад.

77. Дар низоми тадбирҳои таҳияшаванда оид ба барқарорсозӣ, таҷдид ва рушд баъди офатҳои табиӣ тавачҷуҳро ба сарчашмаҳои устувори воғи таҳои рӯзгузаронӣ бо дар назар доштани омили гендерӣ ва эҳтиёҷоти аҳолии шаҳру деҳот мутамарказонӣ кардан хеле муҳим аст.

§3. Самти амалҳо

78. Амалҳо дар самтҳои зерин татбиқ карда мешаванд:

- тақмили механизмҳои ниҳодиву меъёри идора кардани барқарорсозӣ, таҷдид ва рушд баъд аз офатҳои табиӣ;
- бунёди низоми интиҳоби лоиҳаҳо, ки дар асоси нишондиҳандаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ба рушд равона шудааст;

- такмили расмиёту механизмҳои амалкунанда барои баргузор намудани арзёбии хисорот дар натиҷаи офатҳои табиӣ бо дар назар доштани таҷрибаи байналмилалӣ;
- ҳамгиро кардани фаъолиятҳо оид ба паст намудани хавфи офатҳои табиӣ ба низоми идоракунии соҳаҳои иқтисоди кишвар;
- баланд бардоштани иқтидори муқовимат ба иншоотҳои наву мавҷудаи ҳаётан муҳими инфрасохтор;
- баланд бардоштани масъулияти бахши хусусӣ дар ҷорабиниҳои тавсеаи иштирок ва эътино, барқарорсозӣ ва дар амал ҷорӣ кардани равиши «беҳтар аз пештар иҷро кардани кор»;
- татбиқи масъалаҳои паст кардани хавфи офатҳои табиӣ бо дар назардоштани баробарии гендерӣ, аз ҷумла тағйирёбии иқлим, дар санадҳои стратегӣ ва барномавии рушди минтақаҳои ноҳияҳо.

§4. Натиҷаҳои пешбинишаванда

79. Натиҷаҳои пешбинишаванда аз амалисозии Стратегия:

- механизмҳои интихоби лоиҳаҳо, ки бар асоси нишондиҳандаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ба рушд равона шудаанд, таҳия гардиданд;
- расмиёти баргузор намудани арзёбии хисорот дар натиҷаи офатҳои табиӣ бо дар назар доштани таҷрибаи байналмилалӣ такмил дода шуданд;
- санадҳои меъёрӣ ва механизмҳои ниҳодӣ, ки иқтидори зарурии муқовимат ба иншоотҳои нави инфрасохтор ва иншоотҳои ҳаётан муҳими инфрасохторро таъмин менамоянд, амал мекунанд;
- иштироки занон, ҷавонон ва маъюбон дар равандҳои таҳия ва амалисозии нақшаву барномаҳои миллӣ ва маҳаллии таҷдид, барқарорсозӣ ва рушди баъд аз офатҳои табиӣ васеъ гардид.

11. МОНИТОРИНГ ВА БАҲОДИҲИИ ТАТБИҚИ СТРАТЕГИЯ

§1. Воситаҳои идоракунии татбиқи Стратегия

80. Мониторинг ва баҳодихӣ воситаи зарурии идора кардани амалисозии Стратегия мебошанд. Истифодаи маълумоти мониторинг ва баҳодихӣ чузъи чудонопазири идоракунии самаранок аст.

81. Мониторинг ва баҳодихӣ дар асоси пайгирии пайваستاи нишондиҳандаҳои аз нигоҳи гендерӣ ҳассос баргузор хоҳанд шуд, ки меъёрҳои андозагиришаванда будан, мутобиқат, арзиши мусоидтарини ҷамъоварии иттилоот, инъикоси бевоситаи натиҷаҳои миёндаврӣ ва ниҳоиро қонеъ менамоянд.

82. Нишондиҳандаҳо барои мониторинг ва баҳодихии Стратегия мутобиқи нишондиҳандаҳои тавсияшудаи амалисозии Ҳадафҳои рушди устувор дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ ва Барномаи Сендайтаҳия мешаванд.

83. Барои пайгирӣ намудани пешрафт дар амалисозии вазифаи мувофиқи мақсади Стратегия маълумоти миёна барои солҳои 2005-2015 ба сифати нишондиҳандаҳои асосӣ истифода хоҳанд шуд. Дар сурати набудани нишондиҳандаҳои асосӣ аз рӯи ин ё он нишондиҳанда маълумоти нав бадастомада истифода хоҳанд шуд.

§2. Самти амалҳо

84. Бо мақсади баргузори бомуваффақияти мониторинг ва баҳодихии Стратегия дар марҳилаи якуми амалисозии он анҷом додани амалҳои зерин зарур аст:

- мутобиқ кардани стандартҳо ва маълумоти ҳадди ақал, ки барои сатҳи ҷаҳонӣ таҳия шудаанд, бо мақсади ҷамъоварии маълумоти марбут ба офатҳои табиӣ, оmodасозии омор ва анҷом додани таҳлил бо нақши ҳамоҳангсозандаи Кумита, ҷалби фаъоли вазорату идораҳои дигар, ки дар соҳаи паст кардани хавфи офатҳои табиӣ кор мекунанд;
- таҳияи методикаи баҳодихии миқдории нишондиҳандаҳо ва коркарди маълумоти оморӣ.

85. Барои тавсеаи манб манбаъҳои ба даст овардани иттилоот ва ба раванди мониторинги Стратегия ҷалб кардани ҷомеаҳо, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва дигар созмонҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ

мусоидат намудан ба баргузории мониторинги муштарак ва чамъиятӣ ҷиҳати амалисозии Стратегия дар сатҳи миллӣ ва маҳаллӣ пешбинӣ шудааст.

86. Мониторинг ва баҳодиҳии Стратегия таҳти роҳбарии Кумита ва дар ҳамоҳангсозӣ бо Агентии омери назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мешавад. Кумита дар якҷоягӣ бо мақомоти дахлдори идоракунии соҳавӣ ва ҳудудӣ, созмонҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва сохторҳои соҳибкорӣ, инчунин бо ҷалби шарикони рушд мониторингро баргузор ва ҳисоботи шашсоларо дар бораи рафти амалисозии Стратегия ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

12. ТАЪМИНОТИ МОЛИЯВИИ СТРАТЕГИЯ

87. Маблағгузории Стратегияи мазкур аз ҳисоби маблағҳои буҷетие, ки ҳар сол ба вазорату идораҳо, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои маблағгузории барномаҳои мақсаднок пешбинӣ мешаванд, ҷалби сармоягузориҳои берунӣ, грантҳо, маблағҳои башардӯстона ва донории созмонҳои байналмилалӣ, ки муҳолифи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон нестанд, амалӣ мегардад.

88. Маблағгузории барномаҳои миёнамуҳлати давлатӣ оид ба ҳифзи аҳоли ва ҳудуд аз ҳолатҳои фавқулодда барои солҳои 2023-2028 ва 2029-2034 ба таври мақсаднок мутобиқи афзалиятҳои Стратегияи мазкур амалӣ мегардад.

**National Disaster Risk Reduction Strategy of
the Republic of Tajikistan for 2019-2034**

Dushanbe - 2023

RESOLUTION

OF THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN

from 29 December 2018

№602

Dushanbe

(as amended by the Resolution of the Government of the Republic of Tajikistan of December 29, 2022, № 624)

ON THE NATIONAL DISASTER RISK REDUCTION STRATEGY OF

THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN FOR 2019-2034

In accordance with the article 18 of the Constitutional Law of the Republic of Tajikistan «About the Government of Tajikistan» and article 9 of the Law of the Republic of Tajikistan «About the protection of population and territories from emergency situations», the Government of Tajikistan declares:

1. Approve the National Disaster Risk Reduction Strategy of the Republic

of Tajikistan for 2019-2034 (annex attached).

2. Appoint the Committee of Emergency Situations and Civil Defense under the Government of Tajikistan as a coordinating authority for implementation of the National Disaster Risk Reduction Strategy of the Republic of Tajikistan for 2019-2034.

Chairman

of the Government

of the Republic of Tajikistan

Emomali Rahmon

Adopted by the Resolution of the
Government of the Republic of
Tajikistan No.602 of 29 December 2018.

NATIONAL DISASTER RISK REDUCTION STRATEGY OF THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN FOR 2019-2034

1 GENERAL PROVISIONS

1. Tajikistan is a country highly prone to natural and other disasters. Natural disasters have an adverse effect on communities by taking a toll on human lives, destroying infrastructure and hampering future social and economic development of the country. Therefore, the adoption and implementation of the National Disaster Risk Reduction Strategy for 2019-2034 ('the Strategy') is an important political step for Tajikistan.

2. The Strategy was designed on the strength of the National Development Strategy of Tajikistan 2030, lessons learned from implementation of the National Disaster Risk Management Strategy of Tajikistan for 2010-2015 ('the 2010-2015 Strategy') put into effect by the Government of Tajikistan, and in accordance with new approaches taken by the world community to address disaster risk issues, including the climate change problem outlined in the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030 (Sendai Framework) and the 2030 Agenda for Sustainable Development Goals.

3. The Strategy analyzes progress attained by our country in disaster risk reduction over the period 1997-2018, reviews strengths and weaknesses of the risk management process, emphasizes the role of disaster preparedness and response procedures and, based on existing problems, sets forth goals and objectives of this new disaster risk reduction strategy for Tajikistan.

2. STRATEGY GOALS AND OBJECTIVES

4. The goal of the Strategy is to reduce the existing and prevent new disaster risks by strengthening the national capacity in disaster risk

management. The four key objectives listed below will contribute to the achievement of this goal. The first objective is to reduce the number of deaths, persons affected and material damage caused by natural disasters as compared to the period 2005-2015. This objective will be achieved through actions including the following:

- regularly review major drivers causing the loss of human lives and economic damages as a result of natural disasters;
- implement risk assessments focusing both on hazards and community vulnerability to risks, identify disaster management and risk reduction capacities with due regard for the gender and age dimensions and resources available, prioritizing hazards, risk factors, areas and population groups exposed to the highest risks to take risk reduction measures;
- establish a database and incorporate information disaggregated by gender, age and disability in vulnerability assessments of populations exposed to hazards/risks;
- develop a set of appropriate disaster risk preparedness and response measures for each type of hazards.

The second objective is to ensure that all stakeholders have access to disaster risk information. This objective will be accomplished by:

- establishing national and local level databases to exchange information on natural disasters that would incorporate historical data on disasters, risk assessment results, warning information, and information on disaster impacts and relief and recovery operations into a single source accessible for Government officials , at risk and disaster affected populations and all other stakeholders;
- assessing technical condition of buildings and structures of educational institutions to determine their resilience to natural disasters;
- introduction and active application of information and communication technologies and other innovative solutions.

The third objective is aimed at mainstreaming of disaster risk management into development process. This objective will seek to:

- increase funding available to local government authorities for small and medium scale risk reduction and preventive measures, with a balance between structural and non-structural approaches and an integration of cost-benefit analysis;
- intensify a dialogue between public authorities and the private sector, civil society, and local communities regarding participation in disaster risk management, including empowerment of women, persons with disabilities and young people to participate in post-disaster recovery and development planning while taking into account interests and needs of different social groups;
- strengthen the role of the National Disaster Risk Reduction Platform of the Republic of Tajikistan (the National Platform) in the coordination of risk reduction measures implemented by public entities in conjunction with the international community, including the Rapid Emergency Assessment and Coordination Team (REACT), streamline funding arrangements for risk reduction and set up procedures to monitor improvements in risk management;
- develop, demonstrate and introduce innovative systemic environmentally friendly solutions, including ecosystem approaches to governance in rural districts, particularly in mountain ones;
- assess physical condition of infrastructure, including buildings and structures of educational, health and other social facilities for their resilience to disasters and accessibility for most at risk populations;
- strengthen capacity and role of mass media across all stages of disaster risk management, including expansion of gender sensitive interventions to raise public knowledge and awareness about disaster risks, importance of community participation in establishment of early warning, response, recovery and development systems.

The fourth objective aims at improving disaster preparedness and response mechanisms. This objective will seek to:

- upgrade the existing preparedness and response system at all levels by defining responsibilities and areas of administration as well as streamlining planning procedures and coordination of relief and

recovery measures to ensure greater transparency of decisions with a view to promotion of gender equality and development of other sectors;

- establish an integrated warning system for public officials, at risk populations and other stakeholders using appropriate technologies coupled with training for recipients of such warning alerts;
- develop disaster preparedness plans and interventions at local and regional levels with the involvement of all relevant stakeholders and with due regard for the particular needs of women and children, elderly persons, people with disabilities and other populations at risk;
- update the damage assessment process to meet international practice;
- strengthen the search and rescue capacity by improving interaction between the Specialized Search and Rescue Services Department and similar entities and enhancing their potential.

§3. DISASTER RISK SITUATION: THREATS AND OPPORTUNITIES

1. Historic Disaster Trends

5. Data provided by the Committee of Emergency Situations and Civil Defense under the Government of Tajikistan (the Committee) indicates that Tajikistan experienced approximately 3,460 disasters in 1997-2018, or an average of one disaster every two days.

6. Mudflows have been the most common (average of 70 events per year), and most deadly (average of 35 fatalities per year) disaster in Tajikistan. This is followed by avalanches (average of 27 events and 6 fatalities per year). In most cases, mudflows and avalanches have very limited impact areas, but often occur during specific weather conditions, affecting several numerous locations at the same time.

7. Seismic zoning for Tajikistan ranges from 7 (very strong) to 9 (destructive) on the Medvedev–Sponheuer–Karnik (MSK-64) scale. An annual average of earthquake-related disasters has been reported over the 1997-2018 period 2 with an annual average of 2 fatalities. A devastating earthquake affecting a major Tajik city can lead to a

significant number of fatalities and injured and result in tremendous economic losses.

8. Disasters from 1997 to 2018 have cost of just over 589 million USD based on official damage assessment reports. Annual damage values have been converted to USD at an annual exchange rate but not been adjusted for inflation.

9. Mudflows cause the highest level of monetary losses, on average 15 million USD per year. Drought (5.4 million USD) is the second highest source of monetary losses, principally because of the 2000-2001 drought, followed by earthquakes (3.3 million USD).

10. The statistical trend for all disasters appears to be decreasing from 1997 to 2018, although the trend for mudflows has increased slightly. However, the available 22 years of data do not reflect longer term trends in disaster occurrence and significantly underrepresent the impact of less frequent midterm disasters, particularly earthquakes. In fact, no major disasters occurred in Tajikistan during that period.

11. While absolute losses may seem low, the real economic impact of even a small mudflow damaging housing and other infrastructure is significant. For example, the cost of replacing lost housing can exceed 50,000 USD. In the meanwhile, the bulk of financial burden of recovery is born by the affected families, which entails the risk of increased indebtedness and very slow recovery limiting developmental progress.

§2. Localizing Disaster Impacts

12. According to the Committee, there are ten cities and districts of the country (see Table 1) where the number of disaster events (37) and fatalities (7 people) exceeds the average values in all other districts for 2005-2015 period. In terms of most affected, Rasht had at least one death on average for each disaster, while Ishkoshim had the highest number of disasters with above average fatalities. Table 1.

Most affected cities and districts - Number of disasters and fatalities		
Cities and districts	Disasters	Fatalities

Kulob	39	18
Rudaki	48	13
Ayni	49	22
Nurobod	53	21
Lahsh	63	43
Rasht	67	74
Tojikobod	69	12
Roshtqala	95	30
Shugnan	128	15
Ishkoshim	145	10

13. In terms of disaster frequency alone (i.e. including the districts where the number of fatalities is below average), the mean nationwide values were exceeded in the following cities and districts in 2005-2015:

- Dushanbe City - 86 disasters;
- Isfara City - 46 disasters;
- Rushan District - 117 disasters;
- Darvoz District - 81 disasters;
- Murgab District - 50 disasters.

14. Consolidated data on disaster frequency and fatalities indicate that the two most vulnerable geographic clusters are:

- The Panj drainage, including Roshtqala, Shugnan, and Ishkoshim Districts and;
- The Surkhob drainage, including Rasht, Nurobod, Tojikobod and Lakhsh Districts.

§3. Climate and Weather

15. Climate related hazards, particularly mudflows and avalanches, were the most significant causes of disasters between 1997 and 2018.

The Third National Communication on Climate Change in Tajikistan indicates that:

- average temperatures can be expected to continue to increase in the coming years;
- heat waves will increase;
- precipitation levels will increase and be increasingly in the form of rain rather than snow during the colder months.

16. A combination of warmer temperatures and increased rainfall in the fall and spring is expected to increase the likelihood of mudflows, which are often triggered by rain-on-snow during the spring, or by locally intense rainfall during other parts of the year.

17. The impact of changes in the climate and seasonal weather on avalanches is more complicated. The critical factor is not as much the amount of snow which falls, but whether there is a change in the weather systems which can lead to avalanche conditions. While average temperatures may be higher, winter will remain cold and below zero in many avalanche vulnerable areas of the country.

18. Drought conditions are expected to become more common due to higher temperatures leading to greater trans-evaporation and reduced snow pack. The impact of drought conditions in the past has been moderated by the availability of irrigation. However, drought will have a recurrent impact on rain-fed crops, including food staples and rural livelihoods.

19. Anticipated changes to climate and weather are expected to lead to a greater incidence of mudflows and, paradoxically, drought, as well as heat waves and other severe weather conditions (e.g., hailstorms than can destroy agricultural crops). Successfully countering such climate changes would require improvement of early warning systems and existing risk management practices (e.g., with regard to mudflows and droughts) as well as development of new approaches to mitigate the impacts of heat waves and droughts and adapt to them.

20. Considering the differential impact that changes to the climate have on different regions of the country, detailed projections will have to

be developed for each of the regions, the results of which will be used to plan climate change adaptation measures.

§4. Emerging Threats

21. The industrialization of Tajikistan is relatively low. Looking forward, based on current trends it appears that the scale of industrialization is increasing in Tajikistan, for instance with an increase in cement factories, food processing, small scale factories and mining.

22. Increased industrialization will create new areas of risk which have not here-to-fore been important in Tajikistan. Increased mining will increase risks from tailings dams and waste water treatment. An increase in processing industries will increase the need of a safe disposal of hazardous wastes, and in some cases, for hazardous technological processes management which will require expanded and specialized search and rescue capacities. Increased transport of hazardous materials will require changes to safety regulations and appropriately trained emergency response to accidents.

23. Another set of emerging threats comes from legacy risks. This includes existing hazardous waste “polygons” (e.g., uranium tailings, pesticide disposal sites, industrial dumps, etc.), resulting from poor hazardous waste management or storage practices in the past. While many of these sites are known to authorities, the remediation is both technically complicated and costly, in most cases beyond the means of local or national capacities.

24. An additional legacy risk arises from the replacement of Soviet-period buildings and other infrastructure due to age or structural conditions. Such legacy threats will increase as unsafe building stock is demolished and gaps in the sound local management of hazardous waste, particularly in urban areas, emerge in the absence of risk assessments and proactive risk management.

25. It is important to note that there is, as yet, no clear set of Tajik-specific data on potential impacts of these threats. Risk assessments, planning and capacity building are needed to avoid these risks from leading to disasters which will exceed national capacities and lead to unnecessary harm and loss of life.

26. As the private sector is a major contributor to the industrialization process, they should be fully engaged (as opposed to the current situation) in the assessment and risk reduction process based on experience of neighboring countries.

4. AN OVERVIEW OF DISASTER RISK MANAGEMENT IN TAJIKISTAN

§1. Operation of the Unified State System of the Republic of Tajikistan on the Prevention and Liquidation of Emergency Situations.

27. Disaster management in Tajikistan takes place through a formal Unified State System on the Prevention and Liquidation of Emergency Situations (the Unified System) coordinated by Commissions of Emergency Situations at the national, provincial, city, district, jamoat and organizational levels. These Commissions, chaired by the most senior official at each level, include all relevant government entities as members. The commission at national level is headed by the Chairman of the Government of Tajikistan.

28. The Unified System is currently being instituted. To improve planning and disaster response it is essential that every organization has its emergency plan in place.

29. This Government structure is supported by REACT. REACT is co-chaired by the Committee Chairman and the UN Resident Coordinator in Tajikistan. The scope of REACT includes relief and recovery actions, preparedness and risk reduction.

§2. Activities of the Coordination Authority of the Unified System

30. The Committee has a lead role in disaster preparedness and response. It supports emergency commissions at the national, provincial, city and district levels ensuring coordination of primary response. The Committee provides search and rescue support and has personnel who can perform relief and recovery tasks. The Committee has a staff training facility, a special program to monitor Lake Sarez and capacities to address chemical, biological and nuclear hazards and hail. In the future, the Committee must have a clear mandate regulating its involvement in recovery and disaster risk reduction operations.

31. A number of regulatory legal acts govern disaster management in Tajikistan.

32. The process of defining the nature of public assistance needed for recovery falls within the competence of the State Commission of the Government of Tajikistan on Emergency Situations. This responsibility can be delegated to different government agencies or to subsidiary Commissions at the province or district levels.

5. OUTCOMES AND LESSONS LEARNED FROM IMPLEMENTATION OF THE 2010-2015 STRATEGY

§ 1. Outcomes of the 2010-2015 Strategy.

33. The National Platform Secretariat led by the Committee monitored implementation of the 2010-2015 Strategy.

34. Analysis undertaken by the Committee indicates that the levels of implementation of the action plan for the five components of the 2010-2015 Strategy were as follows:

- Component 1. Institutional and Legal Frameworks – 80%;
- Component 2. Risk Assessment – 41%;
- Component 3. Risk Management and Development – 40%;
- Component 4. Preparedness and Response - 24%;
- Component 5. Knowledge Management: Education, Training and Public Awareness – 38%.

§2. Lessons Learned from Implementation of the 2010-2015 Strategy.

35. The 2010-2015 Strategy succeeded as a without-precedent effort to reduce disaster risk in Tajikistan across a wide range of interventions and activities. However, the implementation was hampered by underfinancing and weak interaction with donors.

6. APPROACHES AND DISTINCTIVE FEATURES OF THE STRATEGY

§1. Linkages to Global and National Strategies

36. The Strategy builds on priorities of the Sendai Framework, 2030 Agenda for Sustainable Development and the National Development Strategy of Tajikistan 2030.

37. Drawing upon the actions recommended in the Sendai Framework, the Strategy envisages a package of legal, economic, social, educational, environmental, political and organizational interventions to prevent and reduce exposure and vulnerability to natural disasters and improve preparedness for response and recovery.

38. The Sendai Framework recognizes sustainable ecosystem management to be a priority disaster risk reduction measure. Therefore, stepping up efforts and improving coordination in the area of environmental conservation within the context of climate change adaptation as well as promotion of sustainable livelihoods are the key disaster risk reduction mechanisms.

39. Building on the new perspectives and guidelines set forth in the Sendai Framework, the Strategy defines new approaches towards the role of women in disaster risk reduction and stresses the importance of overcoming gender inequality alongside disaster risk reduction, climate change adaptation and sustainable development.

40. Apart from women, the Strategy emphasizes the importance of involving children, youth, people with disabilities, elderly persons, settled population and migrants in reform processes.

41. Effective disaster risk management requires integration of disaster risk reduction into the development process and close interaction of all stakeholders involved in the achievement of Sustainable Development Goals 1, 2, 3, 5, 6, 9, 13, 15 and 16.

42. The Strategy interventions and priorities on reduction of disaster impacts in the process of country's development were identified based on the key priorities and actions stipulated in the National Development Strategy of Tajikistan 2030.

43. Sustainable development is embraced as the fundamental concept of the National Development Strategy of Tajikistan 2030. The National Development Strategy of Tajikistan 2030 defines the following key actions to enhance the current disaster risk management system:

- Build national institutional capacity in disaster prevention, preparedness and mitigation;

- Integrate disaster and climate risk reduction in economic sectors of the country;
- Develop and operationalize mechanisms to reduce social vulnerability to natural disasters;
- Develop and introduce a gender sensitive information support system and population training programs on disaster prevention, protection and recovery.

§2. Key Stages of the Strategy Implementation

44. The Strategy will be implemented in a staged manner. The three key stages are detailed below:

- Stage 1, covering the period of 2019-2022;
- Stage 2, covering the period of 2023-2028;
- Stage 3, covering the period of 2029-2034.

45. Stage 1, from 2019 to 2022, addresses analysis and synthesis, preparatory and advocacy work on disaster risk reduction, and in the following periods priorities will focus on upgrading and enhancing of national disaster risk reduction mechanisms, such as the National Platform for Disaster Risk Reduction, take into account special factors stated in the Sendai Framework (particularly at the local level), revision of disaster risk management practices, development and introduction of evidence-based methodologies and tools to record disaster loss data disaggregated by gender, age, disability, exchange of such data and other statistics, improving disaster modeling, assessment, mapping and monitoring capacity and perfection of early warning systems for different types of hazards.

46. For subsequent periods, to ensure that the Strategy priorities and targets are implemented in a staged manner, it is envisaged that midterm state programs for protection of population and territories from emergency situations will be developed for 2023-2028 and 2029-2034. The programs will be submitted to the Government of Tajikistan for review and approval.

47. This approach will enable identification of the most realistic and effective interventions and raise financial resources to support

interventions planned for Stages Two and Three. This process will allow for adjustments to planned actions, targets and funding to reflect progress and changes in priorities or funding.

48. Successful implementation of the rolling six-year subprograms will be supported by regular monitoring and evaluation led by the National Platform, which is responsible for ensuring compliance of the six-year subprogram priorities with the long-term objectives set out in the Strategy. Conformity of the subprograms to the Strategy will also be reviewed as part of high-level dialogue between the Government of Tajikistan and donors on the provision of funding and support for disaster risk reduction efforts.

49. The Red Crescent Society of Tajikistan shall support government authorities in their humanitarian activities. The Society will act on the basis of the National Contingency Disaster Response Plan for 2019-2023 as well as provincial and district level contingency response plans.

§3. Strategy Implementation Risks

50. The implementation and achievement of the Strategy expected results may be hindered by the following risks:

- Insufficient funding for implementation of planned disaster risk reduction objectives and measures;
- Slow development and implementation of sectoral strategies and tools designed to reduce disaster risks and build resilience capacity;
- Weak dialogue and lack of effective models of interaction in the area of disaster risk reduction between the government, private sector and civil society.

7. STRATEGY PRIORITIES AND OUTCOMES

§1. Key Priorities of the Strategy

51. Key priorities of the Strategy are as follows:

- Improving understanding of disaster risks;

- Strengthening institutional and legal frameworks of the disaster risk management system;
- Investing in disaster risk reduction for resilience;
- Enhancing disaster preparedness for effective response and to “Build Back Better” in recovery, rehabilitation and reconstruction.

52. Overall, Tajikistan has a package of fundamental requirements and regulations in place (e.g. land-use planning requirements, construction codes and regulations, etc.) that enable integration of disaster risk reduction into governance. However, there are several challenges associated with the risk management process. The first challenge is that a gap in governance capacities during civil war led to unplanned and unregulated construction, creating a legacy of housing and other infrastructure in hazardous locations. In some cases, development in these hazardous areas continues given the scale of past development. The second challenge is a lack of appropriate tools to support good governance decision-making. For instance, current practice is to conduct limited scope hazard assessments rather than more standard risk assessments when considering whether new land should be allocated to housing. Many local authorities do not have access to up-to-date land characteristics, hazard frequency calculations, flood mapping or land use data.

53. This makes it very difficult for authorities to govern effectively or explain risk conditions to potential land users. Unsustainable ecosystem management is among the more important problems. For instance, ill-advised use of mountain slopes for agriculture and deforestation trigger off landslides.

54. To further support local level risk governance the national level needs to assure the coordination of risk reduction, development assistance and budgetary support across the government (i.e. horizontally between ministries and vertically down to districts) to improve local level risk management capacities. Local authorities need to be aware of road construction plans and specifications so that they can manage the risks associated with flooding and other hazards which might affect new or reconstructed roads.

55. Another challenge in disaster risk reduction is a lack of gender sensitivity, ignoring the fact that disasters affect men and women differently and that each may have distinct requirements and vulnerabilities. Therefore, women represent not only a vulnerable group but also a valuable resource for disaster risk reduction.

56. The gender approach must be adopted across all stages of disaster risk reduction with a focus on two main areas:

- Special needs and requirements of men and women and other most at-risk social groups, including persons with disabilities, the elderly, etc., must be considered taking into account different types of vulnerability and actual capacities;
- Women and other social groups must be included in the decision-making process in all key areas.

57. The National Platform is a key structure in addressing all of the above issues by ensuring improved coordination between government entities, development and implementation of the Strategy harmonized with the National Development Strategy of Tajikistan 2030, and aimed at allocation of funds on risk reduction based on risk assessments and possibilities of securing external financing. This combination of broad policy engagement and practical support to districts to improve risk governance should include an active participation of the private sector, which will benefit from improved local level risk management.

§2. Course of Action

58. To achieve the above priorities actions shall be taken in the following areas:

- Establish a national mechanism to collect, analyze and disseminate information on disaster-induced losses disaggregated by gender, age and disability;
- Develop a regulatory framework to enhance risk reduction measures and risk-sensitive elements of development initiatives, specifically in the infrastructure sector;
- Implement regular disaster risk assessments, including assessment of vulnerability and capacity of populations with due regard for

- age, gender, disability, hazard characteristics and their potential impact (risk profiling) as well as available management resources;
- Develop and introduce a gender sensitive information support system and population training programs on disaster prevention, protection and recovery;
  - Develop a system to incorporate climate change adaptation and disaster prevention into provincial-level policy documents and enhance local disaster risk management capacity;
  - Promote and encourage dialogue and public-private partnership initiatives aimed at the active involvement of the private sector in risk-sensitive development planning;
  - Promote different forms of social partnership between the government and civil society organizations to build capacity of populations and implement adopted action plans;
  - Build the capacity of national and local governments, civil society organizations, communities and volunteers to monitor hazards, risks and social vulnerabilities;
  - Conduct scientific research in disaster risk reduction involving resources of research institutions and international organizations;
  - Use existing, and develop new, financial mechanisms to ensure protection of population, communities and agricultural land, and the rehabilitation and operation of bank protection works.

§3. Expected Outcomes

59. Expected outcomes of the Strategy implementation:

- A database on disaster-induced losses disaggregated by gender, age and disability is established and regularly updated;
- Regulatory documents to enhance risk reduction and risk management practices are being developed for public and private agencies and organizations;
- Regular assessments of disaster risks, vulnerabilities, capacities, risk exposure, hazard characteristics and their potential impacts (risk profiling) are regularly implemented at the local level;

- A gender sensitive information support system and population training programs on disaster prevention, protection and recovery are being established;
- Dialogue and cooperation in disaster risk reduction between public authorities and private sector, civil society is established and evolves;
- An evidence base for research in disaster risk reduction is being established.

8. IMPROVEMENT OF INSTITUTIONAL AND LEGAL FRAMEWORK OF DISASTER RIKS MANAGEMENT SYSTEM

§1. Major Problems

60. The institutional and legal framework guiding activities both on the national and local levels is essential for effective and efficient disaster risk management. However, according to the current regulatory documents none of the existing government agencies is directly responsible for management of disaster risk assessment and reduction activities.

61. Despite the fact that the National Platform was established as a consultative and advisory body to coordinate the work of agencies involved in disaster risk management in Tajikistan mainstreaming of disaster risk reduction into sectoral policies has been weak and no adequate sectoral strategies of disaster risk reduction have been developed.

§2. Course of Action

62. Action in the following areas shall be taken:

- Improve the legal framework governing institutional mechanisms in the area of disaster risk reduction, including matters related to disaster risk assessment;
- Strengthen the role of the National Platform in coordination of disaster risk reduction measures implemented by government agencies in conjunction with the international community;

- Establish a supportive environment and develop regulatory legal mechanisms to encourage business involvement in disaster risk reduction interventions;
- Improve mechanisms designed to coordinate government agencies working in the area of disaster risk reduction and promote gender and other types of equality;
- Invest in capacity building of entities involved in disaster risk reduction and development;
- Enhance the role of local government authorities and communities within the system of disaster risk management and integrate disaster risk reduction into city and district development planning;
- Integrate disaster risk reduction goals and objectives with due regard for gender specific needs and capacities of most at risk populations, into sectoral policies, programs and strategic plans for the development of provinces and districts;
- Broaden participation of women, people with disabilities and other most at risk populations in decision making pertaining to disaster risk reduction at all levels;
- Integrate differentiated training programs on gender-sensitive disaster risk reduction into general and vocational training and professional development;
- Enhance the capacity and role of mass media at all stages of disaster risk management, including expansion of gender-sensitive activities.

§3. Expected Outcomes

63. Expected outcomes of the Strategy implementation:

- Regulatory legal acts guiding on development of institutional mechanisms in disaster risk reduction, including disaster risk assessment, are elaborated and adopted;
- New institutional mechanisms for disaster risk management are operational;
- Measures encouraging involvement of the private sector in disaster risk reduction activities are developed and become operational;

- Gender-sensitive disaster risk reduction is integrated into sectoral strategies, programs and plans for the development of provinces and districts;
- Special courses on gender-sensitive disaster risk reduction are included in the educational system at different levels;
- The number of women represented in the national and local government authorities responsible for decision making in disaster risk reduction has increased twofold.

9. INVESTING IN DISASTER RISK REDUCTION FOR RESILIENCE

§1. Major Problems

64. Despite clear progress in response to occurring disasters a few areas have been identified where disaster mitigation and recovery needs to be improved.

65. Tajikistan has a well-defined preparedness system of plans and exercises. However, no assessments have been undertaken to determine to what extent implementation of these plans has contributed to the mitigation or elimination of existing disaster risks, or reflect actual disasters. In accordance with the Resolution of the Government of the Republic of Tajikistan No. 833 of 31 December 2014, About the Structure and Operational Procedures of the Unified State Emergency System of the Republic of Tajikistan on the Prevention and Liquidation of Emergency Situations, procedures established to develop and test such plans must be subjected to critical analysis. This process should extend down to the community level where the first response to disasters takes place and the results fed back into projects intended to improve local level preparedness.

66. The existing warning system in Tajikistan is technologically imperfect in terms of information acquisition and dissemination as compared to international best practices. Messaging about possible emergencies and disasters needs to be more timely, precise and presented in a way that the intended audiences understand. At the same time, the analysis of incoming data needs to be linked to risk assessments and be based on appropriate data sources (e.g., from

weather stations and glacial area monitoring) to ensure that the warnings are provided to the correct locations and people. Further, public education is needed to ensure that warning messages are understood and acted upon.

67. The scope of warning needs to expand beyond simple natural hazards to other factors which affect lives and wellbeing in Tajikistan. This expanded scope of warning, particularly if it is decentralized, empowers those at risk to take preventive measures to reduce these risks and avoid or significantly reduce the impact of possible disasters.

68. This process should take into account work implemented in related areas such as the Program for Climate Resilience, aimed at improving weather forecasting. However, to address these challenges, a common countrywide messaging platform must be developed with involvement of different concerned agencies and sustainable financing secured for the operation of such a platform.

§2. Course of Action

69. Action in the following areas shall be taken:

- Increase government budget allocations for disaster risk reduction strategies and programs;
- Improve the regulatory and legal framework to ensure expeditious and comprehensive reviews of risks associated with structural and non-structural investment;-
- Establish national mechanisms of disaster risk transfer and insurance;
- Intensify development of partnerships between the private sector, local government authorities and other stakeholders to enhance disaster risk resilience capacity;
- Employ different financing modalities aimed at building disaster resilient communities;
- Institutionalize the disaster risk management system at the community level with active involvement of women, young people, persons with disabilities and other populations;

- Improve the warning system based on the use of information and communication technologies and by incorporating climate change adaptation and other critically important aspects into the system;
- Implement interventions aimed at prevention of water related disasters, i.e. provide for construction of water reservoirs and facilities preventing the risk of mudflows;
- Encourage informal education in disaster risk reduction and climate change to ensure comprehensive security of schools;
- Build resilience capacity of the health care system, including by integration of disaster risk management into the health system.

§3. Expected Outcomes

70. Expected outcomes of the Strategy implementation:

- Targeted public financing of adopted disaster risk reduction strategies and programs are increased at the national and local levels;
- Different funding modalities are used at the local level to build disaster resilient communities, including funding from banks, private foundations and other stakeholders;
- The warning system is upgraded through the use of modern communication technologies coupled with the training of recipients on how to act upon receipt of such warnings;
- A system to promote informal, accessible and inclusive education in disaster risk reduction for different populations, including women, children, the elderly, people with disabilities, etc., is developed and put in place;
- Involvement of women and other vulnerable populations in the work of entities responsible for combating disasters at the national and local levels is ensured.

10. ENHANCING DISASTER PREPAREDNESS FOR EFFECTIVE RESPONSE AND TO “BUILD BACK BETTER” IN RECOVERY, REHABILITATION AND RECONSTRUCTION

§1. Major Problems

71. Integration of disaster risk reduction into the development process was an objective of the 2010-2015 Strategy. Application of the two approaches listed below may yield clear positive results in the future:

- First, the Government and donors must have an agreed process for assuring that risk reduction is part of a development programming. For example, establishment of a project selection system based on a disaster risk reduction marker;
- Second, there should be a broad and sustained Government-donor dialogue on directing developmental assistance to reduce disaster risks. For example, high-level consultations to determine general areas of external aid, which will help reduce disaster risks in the most efficient manner from the development policy perspective.

§2. Damage Assessment, Relief and Recovery Planning and Coordination

72. The damage assessment process used by government authorities does not provide the full range of information which conforms to internationally-accepted methods of damage and loss assessment. Besides, this process is inconsistent with modern technological capabilities.

73. To address the existing problems, it is essential that the damage assessment process currently used by government authorities be improved in line with the international best practices.

74. A number of challenges have been noted with the process of planning and coordinating relief and recovery. In the context of response to disasters, there has been an uncertainty as to which government agencies are responsible for managing relief and recovery efforts, which agency has the overall responsibility for interventions during transition from emergency relief to recovery or for implementation of sustainable recovery programs that include risk reduction measures.

75. These challenges can be addressed through a combination of a policy level review of the relief and recovery planning and coordination process followed by implementation of an action plan based on the

review. Core to this review should be the respective roles of government authorities, affected population, third parties and the international community in responding to disasters in Tajikistan.

76. As part of development and implementation of relief and recovery activities, it is essential to make use of the capacities of women, keep a close watch on differences between men and women, identify specific interests and needs of both the gender groups, people with disabilities, the elderly, etc. This is needed as a single decision may affect women and men differently due to differences in their capacities, gender roles, awareness levels, etc.

77. It is critical that the system of planned post-disaster recovery, rehabilitation and development interventions be focused on the building of sustainable livelihoods with due regard for gender specifics and needs of rural and urban populations.

§3. Course of Action

78. Action in the following areas shall be taken:

- Improve institutional and regulatory mechanisms to guide post-disaster recovery, rehabilitation and development;
- Establish a system for the selection of development projects based on a disaster risk reduction marker;
- Improve existing processes and mechanisms for the assessment of disaster-induced damage in line with international best practices;
- Mainstream disaster risk reduction into the national economic sector governance system;
- Build resilience capacity of new and existing critical infrastructure facilities;
- Expand the private sector’s involvement in, and enhance their responsibility for, response and recovery interventions and adopt the “build back better” principles;
- Mainstream gender-sensitive disaster risk reduction into strategies and policy documents guiding development of provinces and districts.

§4. Expected Outcomes

79. Expected outcomes of the Strategy implementation:

- Project selection mechanisms based on a disaster risk reduction marker are formulated;
- Procedures for the assessment of disaster-induced damages in line with international best practices are improved;
- Regulatory documents and institutional mechanisms are in place that ensure adequate resilience capacity of new and existing critical infrastructure facilities;
- Participation of women, young people and persons with disabilities in the development and implementation of national and local post-disaster rehabilitation, recovery and development plans and programs has expanded;

11. MONITORING AND EVALUATION OF THE STRATEGY IMPLEMENTATION

§1. Tools to Steer Strategy Implementation

80. Monitoring and evaluation constitute an essential tool to steer Strategy implementation. The use of monitoring and evaluation data is an integral part of effective management.

81. Monitoring and evaluation will be conducted based on tracking of adopted gender-sensitive indicators meeting the criteria of measurability, adequacy, cost-effectiveness of information collection, and directly reflecting outputs and outcomes.

82. Monitoring and evaluation indicators for the Strategy will be developed based on the recommended indicators for Sustainable Development Goals as pertaining to disaster risk reduction as well as the Sendai Framework.

83. To track progress made in achievement of the Strategy targets averaged data from 2005-2015 will be used as a baseline. In the absence of baseline values for any given indicator newly acquired data will be used.

§2. Course of Action

84. To ensure successful monitoring and evaluation of the Strategy during the first stage of its implementation the following action will be required:

- Adapt minimal standards and metadata, developed for the global level to collect disaster related data, prepare statistics and carry out analysis under the Committee coordination with active involvement of other ministries and agencies working in the area of disaster risk reduction;
- Develop methodologies for the quantification of performance results and processing of statistical data.

85. To expand the sources of information and involve communities, non-governmental agencies and other civil society organizations in the Strategy monitoring process, joint and community monitoring of the Strategy implementation will be encouraged at the national and local levels.

86. Monitoring and evaluation of the Strategy will be led by the Committee in coordination with the Statistical Agency under the President of the Republic of Tajikistan. The Committee together with relevant sectoral and territorial government authorities, civil society organizations and business entities, and with involvement of development partners, shall conduct the monitoring and submit to the Government of Tajikistan reports every six years on progress made in the Strategy implementation.

12. FINANCIAL SUPPORT OF THE STRATEGY

87. The Strategy will be financed out of budget funds allocated for the support of target programs, annual allocations to ministries, agencies and local government authorities, and through attraction of external investments, grants, humanitarian and donor funds from international organizations.

88. Mid-term public programs for the protection of population and territories from emergency situations for the periods 2023-2028 and 2029-2034 will be financed on an ad hoc basis in line with priorities set forth in this Strategy.

**Национальная стратегия Республики
Таджикистан по снижению риска стихийных
бедствий на 2019-2034 годы**

Душанбе – 2023

ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

от 29 декабря 2018 года

№602

г.Душанбе

(в редакции постановления Правительства Республики Таджикистан от 29 декабря 2022 года, № 624)

О Национальной стратегии Республики Таджикистан по снижению риска стихийных бедствий на 2019-2034 годы

В соответствии со статьей 18 конституционного Закона Республики Таджикистан «О Правительстве Республики Таджикистан» и статьей 9 Закона Республики Таджикистан «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера» Правительство Республики Таджикистан п о с т а н о в л я е т:

1. Утвердить Национальную стратегию Республики Таджикистан по снижению риска стихийных бедствий на 2019-2034 годы (прилагается).

2. Определить Комитет по чрезвычайным ситуациям и гражданской обороне при Правительстве Республики Таджикистан координатором реализации Национальной стратегии Республики Таджикистан по снижению риска стихийных бедствий на 2019-2034 годы.

Председатель

Правительства Республики

Таджикистан

Эмомали Рахмон

Утверждена постановлением
Правительства Республики
Таджикистан от «29»
декабря 2018 года №602

Национальная стратегия Республики Таджикистан
по снижению риска стихийных бедствий на 2019-2034 годы

1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Таджикистан является одной из стран, подверженных стихийным иным видам бедствий. Стихийные бедствия оказывают негативное воздействие на населенные пункты, унося жизни людей, разрушая инфраструктуру и создавая препятствия для дальнейшего социально-экономического развития страны. В связи с этим, принятие и реализация Национальной Стратегии по снижению риска стихийных бедствий на период 2019-2034 годы (далее Стратегия) является важным политическим шагом для Таджикистана.

2. Стратегия разработана с учетом Национальной Стратегии развития Республики Таджикистан на период до 2030 года, извлеченных уроков реализации Национальной стратегии Республики Таджикистан по управлению риском стихийных бедствий на 2010-2015 годы (далее - Стратегия на 2010- 2015 годы), реализованной Правительством Республики Таджикистан, и в соответствии с новыми подходами мирового сообщества к вопросам риска стихийных бедствий, включая проблемам изменения климата, изложенного в Сендайской рамочной программе по снижению риска стихийных бедствий на 2015-2030 годы (далее - Сендайская программа) и Целях устойчивого развития до 2030 года.

3. В Стратегии анализируется прогресс, достигнутый нашей страной в сфере снижения риска стихийных бедствий на период 1997-2018 годы, рассматриваются сильные и слабые стороны

процесса управления риском, акцентируется внимание на методах готовности и реагирования на бедствия, а также на основе существующих проблем определяются цели и задачи новой стратегии по снижению риска стихийных бедствий для Таджикистана.

2. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ СТРАТЕГИИ

4. Цель Стратегии заключается в снижении существующих и предотвращении новых рисков стихийных бедствий на основе наращивания национального потенциала по управлению риском стихийных бедствий. На реализацию данной цели будут направлены четыре ключевые задачи.

Первая задача – снизить к 2030 году количество погибших, пострадавших и объем ущерба в результате стихийных бедствий, по сравнению с периодом 2005-2015 годов. Для решения этой задачи будет реализован ряд мер, включая следующие:

- регулярный анализ основных факторов и причин, приводящих к смертности среди населения и экономическому ущербу в результате стихийных бедствий;
- проведение оценки риска с фокусом не только на угрозы, но и на определение уязвимости населения к риску, определение потенциала с учетом гендерного и возрастного факторов и имеющихся ресурсов для управления, и снижения уязвимости, определение приоритетных угроз, факторов риска, районов и наиболее подверженных групп населения для принятия мер по снижению риска;
- создание базы данных и включение дезагрегированной (разделенной) информации по полу, возрасту и инвалидности в оценку уязвимости в условиях опасности/риска;
- разработка для каждого вида угрозы комплекса соответствующих мер в целях готовности и реагирования на бедствия.

Вторая задача – обеспечить доступ всех заинтересованных сторон к информации о риске стихийных бедствий. Эта задача будет решена путем:

- создания национальной и местных базы данных по обмену информацией о стихийных бедствиях, которые позволят объединить данные о стихийных бедствиях за прошлые годы, результаты оценки риска, данные систем оповещения, сведения о воздействии стихийных бедствий, операциях по оказанию помощи и восстановлению в едином источнике, доступном для должностных лиц соответствующих государственных органов, подверженному риску и пострадавшему населению, и всем другим заинтересованным сторонам;
- проведения оценки технического состояния зданий и сооружений образовательных учреждений на устойчивость к стихийным бедствиям;
- внедрения и активного использования информационно-коммуникационных технологий и других инновационных решений.

Третья задача – интегрировать меры по управлению риском стихийных бедствий в процессе развития. Эта задача будет решена посредством:

- увеличения финансирования, выделяемого местным исполнительным органам государственной власти на осуществление мер по снижению риска малого и среднего степени, и профилактические мероприятия с соблюдением баланса между мерами структурного и неструктурного характера и с учетом результатов анализа эффективности затрат;
- активизации диалога государственных структур с частным сектором, гражданским обществом, местными общинами по участию в управлении рисками стихийных бедствий, включая укрепление лидерства женщин, лиц с ограниченными возможностями и молодежи для разработки планов по восстановлению и развитию после стихийного бедствия с учетом интересов и потребностей различных социальных групп;

- усиления роли Национальной платформы Республики Таджикистан по снижению риска стихийных бедствий (далее - Национальная платформа) в области координации мер по снижению риска, осуществляемых государственными структурами совместно с международным сообществом, включая Группу быстрой оценки и координации в чрезвычайных ситуациях (далее - группа БОКЧС), улучшения механизмов выделения средств на снижение риска и создания процедуры мониторинга улучшений в области управления риском;
- разработки, демонстрации и внедрения инновационных системных природоохранных решений, включая экосистемные подходы к управлению в сельских районах, особенно в горных;
- проведения оценки физического состояния инфраструктуры, в том числе зданий и сооружений образовательных, медицинских и других социальных учреждений на предмет устойчивости к бедствиям и доступности для наиболее подверженных рискам групп населения;
- усиления потенциала и роли средств массовой информации на всех этапах управления рисками стихийных бедствий, включая расширение гендерно-чувствительной деятельности по повышению информированности и пониманию населения рисков стихийных бедствий, важности участия населения при создании систем раннего оповещения, реагирования, восстановления и развития.

Четвертая задача – совершенствовать механизмы готовности и реагирования на бедствия. Эта задача будет решена путем:

- модернизации существующей системы готовности и реагирования на всех уровнях, подверженных угрозе стихийных бедствий, на основании четко определенных сфер ответственности и управления, а также усовершенствования процедур планирования и координация мер по оказанию помощи и восстановлению для повышения прозрачности

- решений с учетом продвижения гендерного равенства и по развитию других секторов;
- создания комплексной системы оповещения для государственных должностных лиц, подверженного риску населения и других заинтересованных сторон с использованием надлежащих технологий в сочетании с процессом обучения получателей данных оповещений;
  - подготовки планов и разработки мер по обеспечению готовности к стихийным бедствиям на местном и региональном уровнях с участием всех заинтересованных сторон и учетом особых потребностей женщин и детей, пожилых людей, инвалидов и других групп населения, подверженных риску;
  - модернизации процедуры оценки ущерба в соответствии с международными стандартами;
  - расширения возможностей поисково-спасательных работ посредством улучшения взаимодействия управления специализированных поисково-спасательных служб с аналогичными организациями и повышения их потенциала.

3. СИТУАЦИЯ В СФЕРЕ РИСКА СТИХИЙНЫХ БЕДСТВИЙ: УГРОЗЫ И ВОЗМОЖНОСТИ

§1. Тенденции прошлых лет в области стихийных бедствий

5. Согласно данным Комитета по чрезвычайным ситуациям и гражданской обороне при Правительстве Республики Таджикистан (далее комитет) в Таджикистане за 1997-2018 годы произошло приблизительно 460 стихийных бедствий, т.е. в среднем каждые два дня происходило одно стихийное бедствие.

6. Наиболее распространенным (в среднем 70 ситуаций в год) и наиболее смертоносным (в среднем 35 погибших в год) типом стихийных бедствий в Таджикистане являются сели. На втором месте по этим показателям идут лавины (в среднем 27 ситуаций и 6 погибших в год). В большинстве случаев, сели и лавины имеют очень ограниченную зону воздействия, но они случаются часто при

возникновении определенных погодных условий и поражают одновременно несколько участков.

7. Согласно карте сейсмического районирования в различных районах Таджикистана возможны землетрясения интенсивностью от 7 (очень сильные) до 9 (разрушительные) баллов по шкале Медведева-Шпонхойера-Карника (МСК-64). В течение периода с 1997 по 2018 годы, в среднем в год регистрировалось по 23 стихийных бедствий, связанных с землетрясениями, и по два погибших в год. Воздействие потенциального сильного землетрясения в одном из крупных населенных пунктов Таджикистана может привести к значительному числу погибших и пострадавших, а также колоссальному экономическому ущербу.

8. Согласно официальным отчетам, общий ущерб в результате стихийных бедствий, произошедших в 1997-2018 годы, согласно среднегодовому валютному курсу, но без учета инфляции превысил 589 млн долларов США.

9. На долю селей приходится самый большой финансовый ущерб, в среднем около 15 млн долларов США в год. Вторым наиболее значительным источником финансовых потерь являются засухи (5,4 млн долларов США), в основном из-за засухи, случившейся в 2000-2001 годы. На третьем месте по объему финансового ущерба идут землетрясения (3,3 млн долларов США).

10. Согласно статистическим данным на период 1997 - 2018 годы общее количество стихийных бедствий имеет тенденцию к сокращению, хотя количество селей несколько увеличилось. Однако имеющиеся данные за 22 лет не отражают более долгосрочных тенденций возникновения стихийных бедствий и в значительной степени занижают воздействие менее частых среднесрочных стихийных бедствий, особенно землетрясений. Фактически крупные стихийные бедствия в Таджикистане за этот период не происходили.

11. Хотя в абсолютном выражении ущерб может показаться небольшим, реальное экономическое воздействие даже небольшого

селя, разрушившего жилые дома и объекты инфраструктуры, весьма значительно. Например, затраты на восстановление разрушенного дома могут превышать 50000 долларов США. В то время как большую часть финансового бремени на восстановление несут семьи, что влечет риск увеличения задолженности и очень медленного восстановления, замедляющего темпы развития.

§2. Локализация воздействий стихийных бедствий

12. По данным комитета наиболее пострадали в результате стихийных бедствий 10 городов и районов (согласно таблице 1), где количество стихийных бедствий (37 ситуаций) и погибших (7 человек) превышает среднее значение по всем районам за 2005-2015 годы. Сильнее всего в результате стихийных бедствий пострадал Раштский район, где в среднем на каждое бедствие приходится, по крайней мере, один погибший, тогда как в Ишкашимском районе отмечается наибольшее число стихийных бедствий, и уровень смертности выше среднего.

Таблица 1.

Наиболее пострадавшие города и районы - количество стихийных бедствий и погибших		
Города и районы	Бедствия	Погибшие
Куляб	39	18
Рудаки	48	13
Айнинский	49	22
Нурободский	53	21
Лахшский	63	43
Раштский	67	74
Таджикабадский	69	12
Рошткалинский	95	30

Шугнанский	128	15
Ишкашимский	145	10

13. Если учитывать только количество стихийных бедствий (т.е. районы, где число погибших, ниже среднего), к городам и районам, в которых число произошедших стихийных бедствий за 2005-2015 годы превышает среднестатистическое значение, относятся:

- город Душанбе - 86 стихийных бедствий;
- город Исфара - 46 стихийных бедствий;
- Рушанский район - 117 стихийных бедствий;
- Дарвазский район - 81 стихийное бедствие;
- Мургабский район - 50 стихийных бедствий.

14. Сводные данные о частоте стихийных бедствий и количестве погибших указывают на два уязвимых географических кластера:

- бассейн реки Пяндж, включая Рошткалинский, Шугнанский и Ишкашимский районы;
- бассейн реки Сурхоб, включая Раштский, Нурободский, Таджикабадский и Лахшский районы.

§3. Климатические и погодные условия

15. Угрозы, связанные с климатическими условиями, в частности сели и лавины, относятся к наиболее значительным причинам стихийных бедствий в 1997-2018 годы. В Третьем национальном докладе об изменении климата в Таджикистане указывается, что:

- вероятность повышение средних температур в ближайшие годы;
- учащаются периоды аномально жаркой погоды;
- уровень осадков увеличится, и осадки в холодные месяцы года чаще будут выпадать не в виде снега, а в виде дождя.

16. Ожидается, что сочетание более теплых температур с увеличением количества дождей осенью и весной приведет к

повышению вероятности образования селей, которые часто вызываются выпадением дождя в районах, где еще не сошел снег весной, или интенсивными дождями в другое время года.

17. Механизм воздействия изменений климата и сезонных погодных условий на образование лавин является более сложным. Здесь критическую роль играет не столько количество выпадающего снега, сколько изменение метеорологических условий, которые могут способствовать формированию лавин. Хотя средние температуры повысятся, зимы по-прежнему будут в течение большей части холодными - с температурой ниже нуля во многих лавиноопасных районах страны.

18. Ожидается, что засухи будут возникать все чаще из-за повышения температуры, что приведет к увеличению потери воды в результате испарения и сокращению снежного покрова. В прошлом воздействие засух смягчалось наличием воды для орошения. Однако в будущем засуха будет периодически влиять на богарные культуры, включая основные продовольственные культуры и источники доходов сельского населения.

19. Ожидается, что прогнозируемые изменения климата и погодных условий приведут к более частому возникновению селей и, как это не парадоксально, засух, а также периодов аномально жаркой погоды и неблагоприятных метеоусловий (например, сильных градов, способных уничтожить урожай). Для успешной борьбы с такими изменениями климата необходимо усовершенствование систем раннего оповещения и существующих методов управления риском (например, в отношении селей и засух), а также разработка новых подходов смягчения уровня последствий и адаптации к ним, особенно в отношении периодов аномально жаркой погоды и засух.

20. С учетом дифференцированного воздействия изменения климата на разные регионы страны предстоит провести прогнозирование в разрезе этих регионов, результаты которого будут использоваться при планировании мер по адаптации к изменению климата.

§4. Возникающие угрозы

21. Уровень индустриализации в Таджикистане сравнительно низкий. Однако, анализ существующих тенденций говорит о том, что масштаб индустриализации в Таджикистане все же увеличивается. Это, например, относится к цементным заводам, предприятиям пищевой промышленности, небольшим фабрикам и горнодобывающим предприятиям.

22. Развитие промышленного производства приведет к возникновению новых областей риска, которые до сих пор не были актуальны для Таджикистана. Увеличение разработки недр повлечет повышение риска, связанного с хвостовыми отвалами и очисткой сточных вод. Рост обрабатывающих отраслей промышленности вызовет необходимость безопасного уничтожения опасных отходов и в некоторых случаях управления опасными технологическими процессами, которые потребуют расширения и специализации поисково-спасательных подразделений. Увеличение объемов транспортировки опасных материалов потребует изменения правил безопасности и надлежащей подготовки служб, ответственных за ликвидацию аварий.

23. Еще один комплекс возникающих угроз связан с существующими факторами риска. Они включают существующие полигоны захоронения опасных отходов (например, урановые хвостохранилища, участки хранения пестицидных отходов, промышленные свалки и т.д.), где в прошлом использовались ненадлежащие методы уничтожения или хранения опасных отходов. Хотя большинство таких мест известно органам власти, приведение

их в безопасное состояние технически сложно и крайне затратно и в большинстве случаев превышает возможности потенциала, имеющегося на местном или национальном уровне.

24. Другой комплекс факторов существующего риска относится к замене зданий и других объектов инфраструктуры советского периода постройки в связи с их возрастом или

состоянием их конструкций. Такие унаследованные угрозы будут увеличиваться по мере разрушения фонда аварийных зданий и ввиду отсутствия надлежащих методов удаления опасных отходов на местном уровне, особенно в городских районах, в сочетании с отсутствием оценки риска и превентивного управления риском.

25. Важно отметить, что четких данных о потенциальном воздействии таких угроз для Таджикистана до сих пор нет. Необходимо проведение соответствующих оценок риска, планирование и укрепление потенциала, чтобы эти факторы риска не привели к бедствиям, которые превысят возможности национального потенциала и повлекут ущерб и жертвы среди населения, которых можно избежать.

26. Поскольку частный сектор является крупнейшим двигателем процесса индустриализации, частные компании, в отличие от настоящего периода, должны быть в полной мере задействованы в мероприятиях по оценке и снижению риска с учетом опыта соседних стран.

4. ОБЗОР СИТУАЦИИ В ОБЛАСТИ УПРАВЛЕНИЯ РИСКОМ СТИХИЙНЫХ БЕДСТВИЙ В ТАДЖИКИСТАНЕ

§1. Деятельность Единой государственной системы Республики Таджикистан по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций

27. Деятельность по предотвращению стихийных бедствий и ликвидации их последствий в Таджикистане осуществляется в рамках Единой государственной системы Республики Таджикистан по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций (далее Единая система), координационными органами, которыми являются комиссии по чрезвычайным ситуациям на национальном, областном, городском, районном уровнях и на уровне джамоатов и организаций. В состав этих комиссий, возглавляемых высшим должностным лицом на соответствующем уровне, входят представители всех соответствующих государственных органов.

Председателем комиссии на национальном уровне является Председатель Правительства Республики Таджикистан.

28. В настоящее время внедряется Единая система и для улучшения планирования и реагирования на бедствия необходимо, чтобы каждая организация имело план действий.

29. Поддержку этой государственной структуре оказывает группа БОКЧС. Сопредседателями группы БОКЧС являются председатель Комитета и постоянный координатор Организации Объединенных Наций в Таджикистане. В сферу компетенции группы БОКЧС входят вопросы оказания помощи, восстановления, обеспечения готовности и снижения уровня риска.

§2. Деятельность координирующего органа Единой системы

30. Комитет является ключевой структурой, отвечающей за обеспечение готовности к бедствиям и реагирование на стихийные бедствия. Он оказывает помощь комиссиям по чрезвычайным ситуациям на национальном, областном, городском и районном уровне, обеспечивает координацию первичных мер реагирования. Комитет отвечает за проведение поисково-спасательных работ и имеет специалистов, способных выполнять задачи по оказанию помощи и восстановлению. Комитет имеет Центр по подготовке своих сотрудников, специальную структуру по мониторингу Сарезского озера, а также необходимый потенциал для борьбы с радиационными, химическими, биологическими угрозами и градом. В будущем Комитету необходимо иметь четкий мандат относительно его участия в мероприятиях по восстановлению или снижению риска стихийных бедствий.

31. Деятельность по предотвращению и ликвидации последствий стихийных бедствий в Таджикистане регулируется нормативным правовым актам.

32. Процесс определения характера государственной помощи на восстановление находится в компетенции Государственной комиссии Правительства Республики Таджикистан по чрезвычайным ситуациям. Эти обязанности могут делегироваться

различным государственным структурам или нижестоящим комиссиям на областном или районном уровне.

5. ИТОГИ И ИЗВЛЕЧЕННЫЕ УРОКИ РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ НА 2010-2015 ГОДЫ

§1. Итоги реализации Стратегии на 2010-2015 годы.

33. Секретариат Национальной платформы, возглавляемый Комитетом, осуществлял мониторинг реализации данной Стратегии на 2010-2015 годы.

34. Анализ, проведенный Комитетом, свидетельствует о том, что меры, предусмотренные планом действий по пяти компонентам Стратегии на 2010-2015 годы, были выполнены в следующем объеме:

- компонент 1. Организационная и правовая структура - 80%;
- компонент 2. Оценка риска - 41%;
- компонент 3. Управление риском и развитием - 40%;
- компонент 4. Обеспечение готовности и реагирования - 24%;
- компонент 5. Управление знаниями: образование, подготовка и повышение осведомленности населения - 38%.

§2. Извлеченные уроки при реализации Стратегии на 2010-2015 годы.

35. Результатом реализации Стратегии на 2010-2015 годы являлся беспрецедентное снижение риска стихийных бедствий в Таджикистане, благодаря выполнению широкого спектра инициатив и мероприятий. Тем не менее, наиболее значительными трудностями при её реализации являлось недостаточное финансирование и слабое взаимодействие с донорами.

6. ПОДХОДЫ И ОСОБЕННОСТИ СТРАТЕГИИ

§1. Взаимосвязь с международными и национальными стратегиями

36. Стратегия основана на приоритетах Сендайской программы, Глобальной повестки дня в области устойчивого развития на период до 2030 года и Национальной стратегии развития Республики Таджикистан на период до 2030 года.

37. Стратегия, используя предлагаемые акты Сендайской программы, предусматривает комплекс мер правового, экономического, социального, образовательного, экологического, политического и организационного характера, направленных на предотвращение и снижение подверженности угрозам и уязвимости в отношении стихийных бедствий, повышение уровня готовности к реагированию и восстановлению.

38. В рамках Сендайской программы устойчивое управление экосистемами было признано одной из приоритетных мер по снижению рисков стихийных бедствий. Поэтому активизация деятельности и улучшение координации усилий в области рационального использования окружающей среды в контексте адаптации к изменению климата, а также обеспечение устойчивой жизнедеятельности являются ключевым механизмом по уменьшению стихийных бедствий.

39. Опираясь на новое видение Сендайской программы и ее руководящие принципы, в Стратегии определяются новые подходы к роли женщин в снижении риска стихийных бедствий, важности преодоления гендерного неравенства в одном ряду со снижением риска стихийных бедствий, изменения климата и устойчивого развития.

40. Наряду с женщинами, особое внимание сосредоточено на важности вовлечения в преобразующие процессы детей, молодежи, людей с ограниченными возможностями, пожилых людей, оседлых и переселенцев.

41. Эффективное управление риском стихийных бедствий требует интеграции вопросов снижения риска стихийных бедствий в процесс развития и тесного взаимодействия всех структур по реализации задач Целей устойчивого развития 1, 2, 3, 5, 6, 9, 13, 15 и 16.

42. Приоритеты и меры Стратегии для снижения воздействия стихийных бедствий в ходе развития Таджикистана определены с учетом основных приоритетов и направлений действий

Национальной стратегии развития Республики Таджикистан на период до 2030 года.

43. Устойчивое развитие принято в качестве основополагающей концепции Национальной стратегии развития Республики Таджикистан на период до 2030 года. Среди основных направлений действий Национальной стратегии развития Республики Таджикистан на период до 2030 года в области развития системы управления рисками стихийных бедствий определены следующие:

- наращивание национального институционального потенциала по предупреждению стихийных бедствий, готовности к ним, смягчению последствий;
- интегрирование снижения риска стихийных и климатических стихийных бедствий в сектора экономики страны;
- разработка и внедрение механизмов снижения социальной уязвимости вследствие стихийных бедствий;
- формирование и внедрение гендерно-чувствительного системного информационного обеспечения и обучения населения предупреждающим, защищающим и восстанавливающим действиям по стихийным бедствиям.

§ 2. Основные этапы реализации Стратегии

44. Реализация Стратегии будет осуществляться поэтапно, с выделением трех основных этапов:

- 1 этап - 2019-2022 годы;
- 2 этап - 2023-2028 годы;
- 3 этап - 2029-2034 годы.

45. На 1 этапе в 2019-2022 годы рассматриваются вопросы анализа и обобщения сведений, проведения подготовительной и разъяснительной работы по снижению риска стихийных бедствий, и в следующие периоды приоритетное внимание будет сосредоточено на модернизации и укреплении национальных механизмов по снижению риска стихийных бедствий, таких как национальные платформы по снижению риска стихийных бедствий

с учетом особых факторов, указанных в Сендайской программе, особенно на местном уровне, проведении ревизии практических методов управления риском стихийных бедствий, разработке и внедрении научно обоснованных методологий и средств для учета дезагрегированных данных о потерях от стихийных бедствий по полу, возрасту, инвалидности, обмена ими и другой статистической информацией, совершенствовании моделирования, оценки, картирования и мониторинга риска стихийных бедствий и систем раннего оповещения, охватывающих разные виды угроз.

46. Для последующих периодов в целях обеспечения поэтапности реализации приоритетов и целевых задач Стратегии будут разработаны и представлены на утверждение Правительству Республики Таджикистан среднесрочные государственные программы по защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций на 2023-2028 годы, на 2029-2034 годы.

47. Такой подход позволит определить наиболее реалистичные и эффективные мероприятия, а также мобилизовать ресурсы финансирования на поддержку этих мероприятий, заложенных в планах на второй и третий этапы. Данная схема позволит корректировать запланированные мероприятия, целевые показатели и финансирование с учетом достигнутого прогресса и изменений приоритетов или доступного финансирования.

48. Обеспечению реализации скользящих шестилетних подпрограмм будет способствовать регулярный процесс мониторинга и оценки под руководством Национальной платформы, призванной быть ответственной за соответствие приоритетов шестилетних подпрограмм долгосрочным задачам, заложенным в Стратегии. Соответствие данных подпрограмм действий и Стратегии будет также рассматриваться в рамках диалога высокого уровня между Правительством Республики Таджикистан и донорами по вопросам финансирования и оказания помощи в области снижения риска стихийных бедствий.

49. Вспомогательную роль по оказанию гуманитарной деятельности государственным органам Республики Таджикистан выполняет Общество Красного Полумесяца Таджикистана, которое действует на основании Национального резервного плана по реагированию на чрезвычайные ситуации, сроком на 2019 - 2023 годов и резервных планов по реагированию на областных и региональных уровнях.

§3. Риски реализации Стратегии

50. Процесс реализации и достижение ожидаемых результатов Стратегии могут быть затруднены в силу следующих рисков:

- недостаточный объем финансирования на реализацию планируемых задач и мер по снижению риска стихийных бедствий;
- медленные темпы разработки и реализации секторальных стратегий и инструментов, направленных на снижение риска стихийных бедствий и повышение потенциала противодействию;
- слабый диалог и отсутствие эффективных моделей взаимодействия государства, частного сектора и гражданского общества по снижению риска стихийных бедствий.

7. ПРИОРИТЕТЫ И РЕЗУЛЬТАТЫ СТРАТЕГИИ

§1. Основные приоритеты Стратегии

51. Основными приоритетами Стратегии являются:

- улучшение понимания риска стихийных бедствий;
- совершенствование организационно-правовых баз системы управления риском стихийных бедствий;
- инвестирование в меры по снижению риска стихийных бедствий в целях укрепления потенциала противодействия;
- повышение готовности к бедствиям для обеспечения эффективного реагирования и внедрение принципа «сделать лучше, чем было» в деятельность по восстановлению, реабилитации и реконструкции.

52. В целом, в Таджикистане имеется пакет основополагающих норм и положений (например, нормы планирования землепользования, строительные нормы и правила и т.д.), позволяющий осуществлять управление по обеспечению снижения риска стихийных бедствий. В то же время, процесс управления риском сопряжен с рядом проблем.

Первая проблема заключается в том, что пробелы потенциала управления во время гражданской войны привели к неплановой и нерегулируемой застройке, создав наследие из жилого фонда и других объектов инфраструктуры, расположенных на опасных участках. В некоторых случаях освоение этих опасных районов продолжается, учитывая темпы развития в прошлом.

Вторая проблема заключается в отсутствии инструментов, помогающих принимать эффективные управленческие решения. Например, сегодня для решения вопроса о том, можно ли выделять новые земли под жилищное строительство, практикуется проведение узконаправленной оценки угроз вместо стандартной оценки риска. Многие местные органы власти не имеют доступа к современным данным о характеристиках земель, расчетам частоты возникновения угроз, картам паводковых угроз и данным о землепользовании.

53. Все это чрезвычайно усложняет для органов власти задачу эффективного управления и разъяснения потенциальным землепользователям существующих факторов риска. Одной из важных проблем является нерациональное управление экосистемами. К примеру, неразумное ведение сельского хозяйства на склонах, вырубка лесов вызывают оползни.

54. Для оказания дополнительной поддержки мерам по управлению риском на местном уровне органам национального уровня необходимо обеспечить координацию работ по снижению риска, предоставления помощи на развитие и бюджетной поддержке между всеми государственными структурами (например, горизонтально между министерствами и вертикально до уровня районов) для улучшения потенциала управления риском на местном уровне. Местные органы власти должны быть в курсе

планов и спецификаций строительства новых дорог, чтобы они могли противодействовать риску, связанному с паводками и другими угрозами, от которых могут пострадать новые или восстановленные дороги.

55. Одной из проблем по снижению риска стихийных бедствий является слабый учет гендерного фактора, игнорирование того, что бедствия оказывают разное воздействие на мужчин и женщин и, следовательно, женщины и мужчины имеют специфические запросы и уязвимость. При этом женщины не только уязвимая группа, но и ценный ресурс по снижению риска стихийных бедствий.

56. Гендерный подход должен внедряться на всех этапах снижения риска стихийных бедствий с учетом двух обязательных направлений:

- учет особых нужд и потребностей мужчин и женщин, и других социальных наиболее подверженных риску групп, включая лиц с инвалидностью, пожилых и др. в связи с различными видами уязвимости и реальными возможностями;
- вовлечение женщин и других социальных групп в процессы участия и принятия решений по всем ключевым направлениям.

57. Национальная платформа является ключевой структурой, занимающейся решением всех этих вопросов посредством улучшения координации между государственными структурами, разработки и реализации Стратегии, согласованной с Национальной стратегией развития Республики Таджикистан на период до 2030 года, направленной на выделение средств для снижения риска, на основе оценок риска и возможностей получения внешнего финансирования. Такое сочетание широкого политического взаимодействия и практической помощи районам для улучшения потенциала управления риском должно включать участие частного сектора, который выиграет от улучшения управления риском на местном уровне.

§2. Направление действий

58. В целях достижения приоритетов осуществляются действия в следующих направлениях:

- Создание национального механизма для сбора, анализа и распространения информации о потерях в результате стихийных бедствий с разбивкой по полу, возрасту и инвалидности;
- разработка нормативно-правовой базы с целью усиления мер по снижению рисков и факторов по учету рисков в инициативах, связанных с развитием, в частности, в секторе инфраструктуры;
- регулярное проведение оценки риска стихийных бедствий, включая определение уязвимости и потенциала населения с учетом гендерного и возрастного фактора, инвалидности, характеристик угроз и их возможных последствий (профилирование риска) и имеющихся ресурсов для управления;
- формирование и внедрение гендерно-чувствительного системного информационного обеспечения и обучения населения упреждающим, защищающим и восстанавливающим действиям по стихийным бедствиям;
- развитие системы имплементации вопросов изменения климата, предотвращения стихийных бедствий в программные региональные документы, укрепление местного потенциала управления рисками стихийных бедствий;
- стимулирование, развитие диалога и государственно-частных партнерских инициатив, направленных на активное включение частного сектора в решение вопросов развития с учетом рисков;
- развитие различных форм социального партнерства государства с организациями гражданского общества по повышению потенциала населения и реализации принятых планов действий;
- повышение потенциала республиканских и местных органов власти, организаций гражданского общества, сообществ и

- волонтеров в области мониторинга угроз, рисков, и социальной уязвимости;
- проведение научно-исследовательских работ по вопросам снижения риска стихийных бедствий с привлечением возможностей научно-исследовательских институтов и международных организаций;
  - использование действующих и разработка новых финансовых механизмов по обеспечению безопасности населения, населенных пунктов и сельскохозяйственных угодий по восстановлению и эксплуатации берегоукрепительных сооружений.

§3. Ожидаемые результаты

59. Ожидаемые результаты от реализации Стратегии:

- формируется и регулярно будет обновляться база данных о потерях в результате стихийных бедствий с разбивкой по полу, возрасту и инвалидности;
- разрабатываются нормативные правовые документы по усилению мер по снижению рисков и факторов по учету рисков для учреждений и организаций государственного и частного сектора;
- на местах регулярно будет проводиться оценка риска стихийных бедствий, уязвимости, потенциала, подверженности риску, характеристик угроз и их возможных последствий (профилирование риска);
- создается гендерно-чувствительная система информационного обеспечения и обучения населения предупреждающим, защищающим и восстанавливающим действиям по стихийным бедствиям;
- налаживается диалог и развивается сотрудничество государственных органов власти с частным сектором, гражданским обществом по снижению риска стихийных бедствий;
- создается научная база для исследования в сфере снижения риска стихийных бедствий.

8. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННОЙ ПРАВОВОЙ БАЗЫ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ РИСКА СТИХИЙНЫХ БЕДСТВИЙ.

§1. Основные проблемы

60. Огромное значение для эффективного и действенного управления по снижению риска стихийных бедствий имеет организационно-правовая основа деятельности на национальном и местном уровнях. Однако в настоящее время ни одна из государственных структур, согласно нормативным документам, не отвечает непосредственно за руководство деятельностью по оценке и снижению риска стихийных бедствий.

61. Несмотря на то, что создана и функционирует Национальная платформа как консультативный и совещательный орган по координации деятельности организаций, занимающихся вопросами управления рисками стихийных бедствий в Таджикистане, вопросы снижения риска стихийных бедствий очень слабо внедряются в секторальные политики, не разработаны адекватные секторальные стратегии по снижению риска стихийных бедствий.

§2. Направления действий

62. Действия осуществляются в следующих направлениях:

- совершенствование правовой базы по институциональным механизмам в сфере снижения риска стихийных бедствий, включая вопросы проведения оценки риска стихийных бедствий;
- усиление роли Национальной платформы в области координации мер по снижению риска, осуществляемых государственными структурами совместно с международным сообществом;
- формирование благоприятной среды и разработка нормативно-правовых механизмов по стимулированию

- бизнес-структур к вовлечению в мероприятия по снижению риска стихийных бедствий;
- совершенствование механизмов координации деятельности государственных структур, работающих в области снижения риска стихийных бедствий и по продвижению гендерного и других видов равенства;
  - вложение инвестиций в повышение потенциала структур, задействованных в сфере снижения риска стихийных бедствий и развития;
  - повышение роли местных органов государственной власти и общин в системе управления риском стихийных бедствий и интегрирование вопросов снижения риска стихийных бедствий в программы развития городов и районов;
  - интеграция целей и задач по снижению риска стихийных бедствий с учетом гендерного фактора и потребностей, возможностей людей, наиболее подверженных риску, в отраслевые стратегии, программы и стратегические планы по развитию регионов и районов;
  - расширение участия женщин, инвалидов и других групп населения, наиболее подверженных риску, на всех уровнях принятия решений в области снижения риска стихийных бедствий;
  - интеграция дифференцированных обучающих программ по снижению риска стихийных бедствий с учетом гендерных вопросов в систему общего и профессионального образования, а также системы повышения квалификации;
  - усиление потенциала и роли средств массовой информации на всех этапах управления рисками стихийных бедствий, включая расширение гендерно-чувствительной деятельности.

§3. Ожидаемые результаты

63. Ожидаемые результаты от реализации Стратегии:

- разработаны и приняты нормативные правовые акты по развитию институциональных механизмов в сфере снижения риска стихийных бедствий, в том числе по проведению оценки риска стихийных бедствий;

- действуют новые институциональные механизмы по управлению риском стихийных бедствий;
- разработаны и действуют меры по стимулированию бизнес-сектора в мероприятиях системы снижения риска стихийных бедствий;
- в отраслевые стратегии, программы и планы по развитию регионов и районов интегрированы вопросы снижения риска стихийных бедствий с учетом гендерного фактора;
- в систему образования различного уровня внедрены спецкурсы по снижению риска стихийных бедствий с учетом гендерных вопросов;
- в республиканских и местных органах власти на уровне принятия решений в области снижения риска стихийных бедствий в два раза увеличилось представительство женщин.

9. ИНВЕСТИРОВАНИЕ В МЕРЫ ПО СНИЖЕНИЮ РИСКА СТИХИЙНЫХ БЕДСТВИЙ В ЦЕЛЯХ УКРЕПЛЕНИЯ ПОТЕНЦИАЛА ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ

§1. Основные проблемы

64. Несмотря на явный прогресс в реагировании на произошедшие бедствия в последнее время существует ряд областей, где необходимо принятие мер по снижению ущерба от стихийных бедствий и улучшения процесса восстановления.

65. В Таджикистане существует четко структурированная система готовности, основанная на планах и проведении учений. Однако не проводится оценка того, насколько реализация этих планов способствует ослаблению и устранению существующих факторов риска стихийных бедствий и отражают ли они реальные условия стихийных бедствий. В рамках реализации постановления Правительства Республики Таджикистан от 31 декабря 2014 года №833 «О структуре и порядке функционирования Единой государственной системы Республики Таджикистан по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций» следует провести критический анализ процедур разработки и тестирования этих планов. Этот процесс должен охватывать уровень сообществ,

где осуществляется первичное реагирование, а его результаты должны быть учтены проектами, направленными на улучшение готовности на местном уровне.

66. Существующая система оповещения в Таджикистане не совершенна с технологической точки зрения в области рассылки и получения информации, по сравнению с передовым международным опытом. Сообщения о возможных чрезвычайных ситуациях и бедствиях должны быть более своевременными, точными и понятными для целевых пользователей. В то же время, анализ поступающих данных должен быть увязан с оценками риска и должен основываться на достаточном количестве источников данных (например, метеорологических станций и данных мониторинга ледников), чтобы оповещения направлялись в те районы и тем жителям, которые в нем нуждаются. Кроме того, необходимо повышать осведомленность общественности, чтобы население понимало рассылаемые оповещения и правильно действовало на их основе.

67. Оповещение не должно ограничиваться только сообщениями о стихийных бедствиях, а должны охватывать и другие аспекты, влияющие на жизнь и благосостояние населения Таджикистана. Такое расширение диапазона оповещений, особенно, если процесс их рассылки будет децентрализован, позволит подверженному риску населению принимать предупредительные меры, чтобы снижать соответствующие факторы риска и избегать или значительно снижать воздействие возможных стихийных бедствий.

68. Этот процесс должен учитывать работу в смежных областях, например, в рамках Программы по повышению устойчивости к изменению климата, направленной на улучшение прогнозирования погоды, однако для решения этих проблем, необходимо разработать общую платформу для оповещений в стране, в работе которой будут задействованы разные ведомства, а также решить вопрос об устойчивом финансировании деятельности такой платформы.

§2. Направления действий

69. Действия осуществляются в следующих направлениях:

- увеличение инвестиций из бюджетных средств на реализацию стратегий и программ в области снижения риска стихийных бедствий;
- совершенствование нормативной правовой базы для ускорения и всестороннего рассмотрения риска в структурных и неструктурных инвестициях;
- создание национальных механизмов передачи рисков стихийных бедствий и страхования;
- активизация работы по развитию партнерства между частным сектором, местными государственными органами и другими заинтересованными сторонами в целях повышения потенциала противодействия риску стихийных бедствий;
- использование различных механизмов финансирования, направленных на формирование устойчивых к бедствиям сообществ;
- институционализация системы управления рисками стихийных бедствий на уровне сообществ с активным вовлечением в нее женщин, молодежи, инвалидов и других групп;
- совершенствование системы оповещения на основе использования информационных коммуникационных технологий и вопросов адаптации к изменениям климата и другим жизненно важным аспектам;
- реализация мероприятий по предотвращению стихийных бедствий, связанных с водой, то есть предусмотрение строительства водохранилищ и объектов, предотвращающих риск селей;
- содействие неформальному образованию по вопросам снижения риска стихийных бедствий и климатических изменений по обеспечению комплексной безопасности школ;
- повышение потенциала противодействия системы здравоохранения, в том числе путем интегрирования мер по

управлению риском стихийных бедствий в систему медицинских учреждений.

§3. Ожидаемые результаты

70. Ожидаемые результаты от реализации Стратегии:

- увеличивается финансирование из бюджетных средств целевым назначением принятых стратегий и программ в сфере снижения риска стихийных бедствий на национальном и местном уровнях;
- на местном уровнях используются различные механизмы финансирования по формированию устойчивых к бедствиям сообществ за счет привлечения банковских средств, частных фондов и других заинтересованных сторон;
- модернизируется система оповещения с использованием современных коммуникационных технологий в сочетании с обучением получателей правильным действиям;
- разрабатывается и действует система стимулирования по развитию неформального доступного и инклюзивного образования по вопросам снижения риска стихийных бедствий для различных групп населения, включая женщин, детей, пожилых, инвалидов и др.;
- обеспечивается вовлечение женщин, различных уязвимых групп в институциональные структуры по противодействию бедствиям на уровне сообществ и национальном уровне.

10. ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ГОТОВНОСТИ К СТИХИЙНЫМ БЕДСТВИЯМ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО РЕАГИРОВАНИЯ И ВНЕДРЕНИЕ ПРИНЦИПА «СДЕЛАТЬ ЛУЧШЕ, ЧЕМ БЫЛО» В ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПО ВОССТАНОВЛЕНИЮ, РЕАБИЛИТАЦИИ И РЕКОНСТРУКЦИИ

§1. Основные проблемы

71. Интеграция мер по снижению риска стихийных бедствий в процесс развития являлась одной из задач Стратегия на 2010-2015, в будущем также применение следующих двух подходов может дать явные положительные результаты:

- во-первых, у государственных органов и доноров должны быть согласованные процедуры, которые бы обеспечивали включение мер по снижению риска в программы по развитию. Например, создание системы отбора проектов на основе маркера снижения риска стихийных бедствий;
- во-вторых, между государственными органами и донорами должен вестись широкий и непрерывный диалог о направлении помощи в целях развития на снижение риска стихийных бедствий. Например, проведение консультаций на высоком уровне по вопросам определения общих направлений внешней помощи, которые позволят оптимальным образом снизить риск стихийных бедствий с точки зрения политики развития.

§2. Оценка ущерба, планирование и координация помощи и восстановление

72. Процедуры оценки ущерба, используемые государственными органами, не позволяют получить весь диапазон сведений, соответствующий принятым международным методикам оценки ущерба и потерь. Кроме того, эти процедуры не отвечают современным технологическим возможностям.

73. В целях устранения существующих проблем необходимо усовершенствовать механизмы и действующие процедуры оценки ущерба, используемые государственными органами, приведя их в соответствие с передовым международным опытом.

74. В области планирования и координации мер по оказанию помощи и восстановлению отмечается ряд проблем. При реагировании на стихийные бедствия в последнее время возникала неопределенность в отношении того, какие государственные структуры отвечают за общее управление работами по оказанию помощи и восстановлению, какая структура несет общую ответственность за выполнение мероприятий при переходе от оказания срочной помощи к восстановлению или за реализацию программ устойчивого восстановления, которые включают меры по снижению риска.

75. Для решения этих проблем необходимо провести на политическом уровне пересмотр процедур планирования и координация мер по оказанию помощи и восстановлению в сочетании с последующей реализацией плана действий с учетом результатов такого пересмотра процедур. В ходе этой работы основное внимание следует уделять определению соответствующих функций государственных органов, пострадавшего населения и третьих сторон, и международного сообщества в рамках реагирования на бедствия в Таджикистане.

76. В процессе разработки и реализации мер по оказанию помощи и восстановлению очень важно использовать потенциал женщин, отслеживать различия между мужчинами и женщинами, идентифицировать специфические интересы и потребности обеих гендерных групп, инвалидов, пожилых и др. Так как одно и то же решение может по-разному отразиться на женщинах или мужчинах в силу различных их возможностей, различных гендерных ролей, различного уровня осведомленности и т.д.

77. В системе разрабатываемых мер по восстановлению, реабилитации и развитию после стихийных бедствий очень важно сконцентрировать внимание на устойчивых источниках средств к существованию с учетом гендерного фактора и потребностей сельского и городского населения.

§3. Направления действий

78. Действия осуществляются в следующих направлениях:

- совершенствование институциональных и нормативных механизмов по управлению восстановлением, реабилитации и развитием после стихийных бедствий;
- создание системы отбора проектов, направленных на развитие на основании маркера снижения риска стихийных бедствий; совершенствование действующих процедур и механизмов по проведению оценки ущерба в результате стихийных бедствий с учетом международного опыта;
- интеграция действий по снижению риска стихийных бедствий в систему управления секторами экономики страны;

- повышение потенциала противодействия новых и существующих жизненно важных объектов инфраструктуры;
- расширение участия и повышение ответственности частного сектора в мероприятиях по реагированию, восстановлению и внедрению принципа «сделать лучше, чем было»;
- имплементация вопросов снижения рисков стихийных бедствий с учетом вопросов гендерного равенства в стратегические и программные документы по развитию регионов и районов.

§ 4. Ожидаемые результаты

79. Ожидаемые результаты от реализации Стратегии:

- разработаны механизмы отбора проектов, направленных на развитие, на основании маркера снижения риска стихийных бедствий;
- усовершенствованы процедуры по проведению оценки ущерба в
- результате стихийных бедствий с учетом международного опыта;
- действуют нормативные документы и институциональные механизмы, обеспечивающие необходимый потенциал противодействия новых и существующих жизненно важных объектов инфраструктуры;
- расширилось участие женщин, молодежи и инвалидов в процессах
- разработки и реализации национальных, местных программ и планов по реабилитации, восстановлению и развитию после стихийных бедствий.

11. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ

§1. Инструменты управления реализацией Стратегии

80. Мониторинг и оценка призваны быть необходимым инструментом управления реализацией Стратегии. Использование данных мониторинга и оценки является неотъемлемой частью эффективного управления.

81. Мониторинг и оценка будут проводиться на основе регулярного отслеживания утвержденных гендерно-чувствительных индикаторов, удовлетворяющих критериям измеримости, адекватности, оптимальной стоимости сбора информации, прямого отражения промежуточных и итоговых результатов.

82. Индикаторы для мониторинга и оценки Стратегии будут разработаны в соответствии с рекомендуемыми индикаторами для реализации Целей развития тысячелетия в сфере снижения риска стихийных бедствий и Сендайской программы.

83. Для отслеживания прогресса в реализации целевых задач Стратегии в качестве базовых показателей будут использоваться средние данные за период 2005-2015 годы. В случае отсутствия базовых показателей по тому или иному индикатору, будут использоваться вновь полученные данные.

§2. Направление действий

84. В целях успешного проведения мониторинга и оценки Стратегии на первом этапе ее реализации необходимо:

- адаптировать минимальные стандарты и метаданные, разработанные для глобального уровня, в целях сбора связанных с бедствиями данных, подготовки статистики и проведения анализа при координирующей роли комитета, а также активном вовлечении других министерств и ведомств, работающих в сфере снижения риска стихийных бедствий;
- разработать методики количественной оценки показателей и обработки статистических данных.

85. Для расширения источников получения информации и вовлечения в процесс мониторинга Стратегии общин, общественных объединений и других организаций гражданского общества предусматривается содействие в проведении совместного и общественного мониторинга по реализации Стратегии на национальном и местном уровнях.

86. Мониторинг и оценка Стратегии осуществляется под руководством комитета и в координации с Агентством по статистике при Президенте Республики Таджикистан. Комитет совместно с соответствующими отраслевыми и территориальными органами управления, организациями гражданского общества и предпринимательскими структурами, а также с привлечением партнеров по развитию, проводит мониторинг и представляет в Правительство Республики Таджикистан шестилетние отчеты о ходе реализации Стратегии.

12. ФИНАНСОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТРАТЕГИИ

87. Финансирование настоящей Стратегии будет осуществлено за счет бюджетных средств, предусмотренных для финансирования целевых программ и ежегодного финансирования министерствам и ведомствам, местным органам государственной власти, а также привлечением внешних инвестиций, грантов, гуманитарных и донорских средств международных организаций.

88. Финансирование среднесрочных государственных программ по защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций на 2023-2028 годы и на 2029-2034 годы будет осуществляться на целевой основе и в соответствии с приоритетами настоящей Стратегии.

